КПСС XXIII СЪЕЗДИ ШАРАФИГА

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ҲАМДА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 56 (3284). | Якшанба, 20 март 1966 йил. | Баҳоси 2 тийин.

МОСКВА ДИЁРИДА

ВАТАНИМИЗ ПОЙТАХТИДА ЎЗБЕКИСТОН КУНИ

17 мартда Ўзбекистон вакиллари Москва саноат ва маданият ходимларининг меҳмони бўлдилар.

Биринчи давлат подшипник заводининг Маданият уйида СССР халқлари дўстлигига бағишланган тантанали кеча бўлди.

Кечани завод партия комитетининг секретари Н. А. Желнин очди.

Завод директори, СССР Олий Советининг депутати, Ленин ва Давлат мукофотларининг лауреати А. А. Громов делегация аъзоларини ва улар орқали серқуёш Ўзбекистоннинг барча меҳнаткашларини завод коллективи номидан қизғин табриклади. Ўртоқ А. А. Громов заводнинг КПСС XXIII съезди шарафига мусобақалашаётган ишчилари ва уларнинг шарафли ишлари ҳақида гапириб берди. Нотиқ СССР халқларининг тобора мустаҳкамланиб бораётган қардошларча дўстлиги ҳақида завқ-шавқ билан гапирди. У Совет Ўзбекистонининг меҳнаткашларига коммунистик қурилишда янги муваффақиятлар тилади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Р. Н. Нишонов жавоб нутқи сўзлади. Ўртоқ Нишонов Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, республика Олий Совети Президиуми, Министрлар Совети номидан, Ўзбекистоннинг барча меҳнаткашлари номидан завод коллективига қизғин ва самимий қардошлик саломини топширди.

— Бугун биз, — деди ўртоқ Нишонов, — донгдор завод коллективи билан учрашишдек катта шарафга муяссар бўлганимиздан чексиз хурсандмиз. Сизларнинг ажойиб меҳнат зафарларингиз барча совет кишиларини ҳақли равишда фахрлантирмоқда ва қойил қолдирмоқда. Завод шонли традицияларни ривожлантира бориб, ўз қувватини йил сайин оширмоқда, маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтирмоқда. Қадрдон дўстлар, заводнинг катта муваффақиятларидан биз ҳам сизлар билан бирга фахрланмоқдамиз, завод коллективига Ватанимиз шон-шуҳрати йўлида, коммунизмнинг буюк идеаллари тантанаси йўлида янгидан-янги ғалабаларга эришишни чин қалбдан тилаймиз.

Кечада шоира Зулфия, донгдор механизатор Мамажон Дадажонов, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги С. В. Стародубцев ўртоқлар нутқ сўзладилар.

Кечада Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг СССР ҳукумати ҳузуридаги доимий вакили К. Р. Раҳимов ҳозир бўлди.

Тантанали кечадан кейин Ўзбекистон санъат арбоблари ва завод бадиий ҳаваскорлик коллективи иштирокида катта концерт бўлди.

Ўзбекистон вакилларининг пластмасса заводи, «Мосэнерго» ремонт-механика заводи, Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалигини механизациялаш институти, Бутуниттифоқ металлургия машинасозлиги илмий тадқиқот институти, Люблино қуюв-механика заводи, энерго-механика заводи ва пойтахтдаги бошқа корхоналар ҳамда муассасаларнинг коллективлари билан учрашувлари ҳам самимий вазиятда ўтди.

Серқуёш Ўзбекистондан борган меҳмонларни Социалистик Меҳнат Қаҳрамони академик А. И. Целиков, Люблино қуюв-механика заводининг бошлиғи Социалистик Меҳнат Қаҳрамони А. В. Коновалов ўртоқлар табрикладилар. Тошкент шаҳар Совети ижроия комитетининг раиси Ҳ. А. Асомов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети транспорт ва алоқа бўлимининг мудири Д. И. Мангельдин, Самарқанд районидаги Энгельс номли колхоз раиси Фотима Қосимова, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг вице-президенти И. М. Мўминов, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги У. О. Орифов ва делегациянинг бошқа аъзолари жавоб нутқлари сўзладилар.

Москва шаҳри. (ЎзТАГ).

ТЕХНИКА ТАХТ

Техника — пахтакорнинг қудратли таянчи. Бекободдаги 3-«Далварзин» совхозининг деҳқонлари буни жуда яхши тушунишади. Шунинг учун ҳам улар техникани унумли ишлатгандан сўнг, келгуси мавсумга пухта созлаб қўйишади. Бу йил ҳам шундай қилишди. Ҳозир совхознинг қайси бир участкасига борманг, катта курашга отланиб турган қудратли техникани кўрасиз.

— Бизнинг бултур эришган катта муваффақиятларимиз техника шарофати туфайлидир, — дейди совхознинг илғор звено бошлиғи ўртоқ Б. Бўронбоев, — ҳозирга қадар пахта майдонларимизнинг ҳаммасини кўнгилдагидек текислаб қўйдик. Бу ишда пухта ремонтдан чиқарилган техника воситалари асосий куч бўлиб хизмат қилди.

Шу кунларда звено далаларида иш қизғин боряпти. Ерни ўғитлаш давом эттириляпти. Карта чеккалари текисланиб, ерга-ер қўшиляпти. Ҳосилдорликни шу йилнинг ўзидаёқ камида 2—3 центнерга оширишга сўз берган деҳқонлар шу кунларда ҳар бир ишни оби-тобида бажаришга ҳаракат қилмоқдалар.

А. ЭГАМҚУЛОВ.

Сабзавотчилар кенгаши қатнашчиларидан бир группаси. Суратда (чапдан): Калинин районидаги «Қорасув» совхози 2-бўлими бошқарувчиси Т. Ҳолтоев, шу райондаги «Партия XXI съезди» совхозининг бригада бошлиғи С. Эгамбердиев, Бўка районидаги Тельман номли колхоз сабзавотчилик бригадасининг бошлиғи С. Ҳасанбоев, Калинин районидаги «Ленин йўли» колхозининг звено бошлиғи Н. Абдураҳмонов ўртоқлар. А. Абалян фотоси.

САБЗАВОТ, КАРТОШКА, МЕВА МЎЛ БЎЛСИН

Республикамиз пойтахти Тошкент сўнгги йилларда Иттифоқимизнинг саноати кескин ривожланаётган, маданияти гуллаб-яшнаётган йирик шаҳарлардан бири бўлиб қолди. Шаҳар аҳолиси кун сайин кўпаймоқда. Демак меҳнаткашларни қишлоқ хўжалик маҳсулотлари билан етарли миқдорда таъминлаш соҳасидаги талаб ҳамда эҳтиёж ўсаётир. Бундан ташқари рангли металлургия саноати шахдам одимлар билан юқори поғонага кўтарилаётган шаҳар — Олмалиқ, кўмирчилар шаҳри Оҳангарон, машинасозлар ва химиклар макони — Чирчиқ, металлурглар ва цементчилар даргоҳи — Бекобод, шунингдек бошқа шаҳар, районлар маркази аҳолисини сабзавот, қовун-тарвуз, картошка, мева-чева билан йилнинг ҳамма фаслида, етарли миқдорда таъминлаш бугунги кундаги муҳим вазифадир.

Қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари бундан беш-олти йил муқаддам етиштирилаётган миқдордан икки-уч ҳисса кўпроқ маҳсулот тайёрлаш зарур эканлигини тўла ҳис қилмоқдалар.

Лекин шаҳарлар атрофидаги сабзавотчилик хўжаликларининг ҳаммасида ҳам иш бугунги кун талаб, эҳтиёжи даражасида эмас. Кўпинча, айниқса қиш тугаш кезларида, баҳор палласида картошка, сабзавот, мева-чева етарли миқдорда бўлмайди. Яъни аҳоли бу озиқ-овқат маҳсулотлари билан ёз ва куз фаслидагидек мўл-кўл таъминланмайди. Чунки колхоз совхозларимиз маҳсулотни мумкин қадар етарли миқдорда етиштираётган бўлсалар ҳам уни сақлаш, қайта ишлаш ниҳоятда қониқарсиз аҳволда бўлгани сабабли куз ноз-неъматлари қиш ярмигача ҳам етиб келмаётир. Бунинг устига хўжаликларда теплица жуда секин кенгайтирилмоқда, у ердан олинаётган ҳосил талабга мутлақо жавоб бермайди. Бу вазифани бажариш барча сабзавотчи колхоз ва совхозларнинг ҳозирги кундаги асосий бурчидир!

Ўтган куни Орджоникидзе районидаги «Қизил Ўзбекистон» колхозининг маданият саройида бўлган сабзавотчиларнинг область кенгашида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, республика Министрлар Советининг қарори асосида сабзавот, картошка, мева ва узум етиштиришни кўпайтириш чоралари тўғрисидаги масала муҳокама қилинди. Бу ҳақда область ижроия комитетининг раиси Э. Т. Шайхов доклад қилди.

— Областимиз қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари, — деди ўртоқ Э. Т. Шайхов, — 1965 йилда 1964 йилга қараганда 6790 тонна кўп сабзавот, 534 тонна мева, 156 тонна узум етиштириб бердилар. Жуда кўп хўжаликлар — Калинин районидаги «Октябрь», «Ленин йўли», Карл Маркс номли, «Ўзбекистон ССР 40 йиллиги» колхозлари ва «Қорасув» совхози, Орджоникидзе районидаги «Қизил Ўзбекистон», Ленин номли, Карл Маркс номли, Фрунзе номли, «Правда» колхозлари бу соҳада катта ютуқларни қўлга киритдилар. Экинлардан мўл ҳосил олишда ўнлаб бригада ва звеноларнинг аъзолари ғайрат кўрсатиб меҳнат қилдилар ва кўзланган мақсадга эришиб, меҳнаткашларни сабзавот ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари билан таъминлашдек муҳим ишга муносиб ҳисса қўшдилар.

Лекин шуни айтиш керакки, ҳали жуда кўп хўжаликларда сабзавотдан, полиз экинларидан, картошкадан ниҳоятда кам ҳосил олинмоқда. Шунинг учун ҳам Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика Министрлар Советининг яқинда эълон қилинган қарорида бизнинг ана шу соҳадаги ишларимиз ҳаққоний суратда тўғри танқид қилинди. Қарорда таъкидлаб ўтилганидек, хўжаликларда парник ва теплицалар суст кенгайтирилмоқда. Бунинг натижасида қиш кунларида сабзавот маҳсулотлари етишмай қолаётир. Шаҳар меҳнаткашларини йилнинг ҳамма фаслида узлуксиз сабзавот экинлари маҳсулоти билан таъминлашнинг қониқарсизлиги яна шундаки, областимизда бу маҳсулотларни сақлайдиган омборлар, холодильник установкалари етарли миқдорда эмас.

Картошка ва сабзавот экинларидан мўл ҳосил олишда механизациядан фойдаланиш даражаси талабга мутлақо жавоб бермайди. Ҳозирги пайтда сабзавот экинларини етиштиришда атиги 24,5 процент, картошкада эса 34 процент механизация асосида ишланмоқда. Далаларни ўт босиб кетаётганлиги ҳосилнинг камайишига, маҳсулот таннархининг кўтарилишига сабаб бўлмоқда.

(Охири учинчи бетда.)

ОРДЕН МУБОРАК, АЗАМАТ БУХОРО!

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

ЎЗБЕКИСТОН ССРнинг БУХОРО ОБЛАСТИНИ ЛЕНИН ОРДЕНИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

ОБЛАСТЬ МЕҲНАТКАШЛАРИНИНГ ХЎЖАЛИК ВА МАДАНИЙ ҚУРИЛИШ СОҲАСИДА ЭРИШГАН МУВАФФАҚИЯТЛАРИ УЧУН ЎЗБЕКИСТОН ССРНИНГ БУХОРО ОБЛАСТИ ЛЕНИН ОРДЕНИ БИЛАН МУКОФОТЛАНСИН.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. ПОДГОРНИЙ.
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1966 йил 18 март.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

СССР ОЛИЙ СОВЕТИГА САЙЛОВ КУНИДА ОВОЗ БЕРИШ ВАҚТИ ТЎҒРИСИДА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Олий Советининг Президиуми сайловчилар ва жамоат ташкилотларининг истакларини эътиборга олиб, **қарор қилади:**

1. СССР Олий Советига сайлов кунида сайловчилар маҳаллий вақт билан эрталаб соат 6 дан кечқурун соат 10 га қадар овоз берадилар, деб белгилансин.

2. СССР Олий Совети Президиумининг 1950 йил 9 январдаги фармони билан тасдиқланган «СССР Олий Советига сайлов тўғрисида низом»нинг 74 ва 84-моддалари қуйидаги тарзда баён қилинсин:

«74-модда. Сайлов кунида сайловчилар маҳаллий вақт билан эрталаб соат 6 дан кечқурун соат 10 гача овоз берадилар».

«84-модда. Сайлов куни кечқурун соат 10 да участка сайлов комиссиясининг раиси овоз бериш тугаганлигини эълон қилади ва комиссия сайлов қутиларини очишга киришади».

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. ПОДГОРНИЙ.
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1966 йил 19 март.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

МИЛЛАТЛАР СОВЕТИДА ИТТИФОҚДОШ РЕСПУБЛИКАЛАРНИНГ ВАКИЛЛИК НОРМАСИНИ ЎЗГАРТИРИШ ТЎҒРИСИДА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Олий Совети Президиуми Миллатлар Советида иттифоқдош республикаларнинг вакиллигини кенгайтириш мақсадида **қарор қилади:**

1. Миллатлар Советига ҳар бир иттифоқдош республикадан 32 депутат сайланади, деб белгилансин.

2. СССР Олий Совети Президиумининг 1950 йил 9 январдаги фармони билан тасдиқланган «СССР Олий Советига сайлов ўтказиш тўғрисида низом»нинг 25-моддасининг иккинчи қисми қуйидагича баён қилинсин:

«Миллатлар Советига сайлов ўтказувчи сайлов округлари қуйидаги нормада тузилади: ҳар бир иттифоқдош республикада 32 округ, ҳар бир автоном республикада 11 округ, ҳар бир автоном областда 5 округ ва ҳар бир миллий округда бир сайлов округи. Миллатлар Советига сайлов ўтказувчи ҳар бир сайлов округидан бир депутат сайланади».

3. Мазкур фармон ва СССР Конституцияси (асосий қонуни)нинг 35-моддасини шу фармонга мувофиқ ўзгартириш тўғрисидаги таклиф СССР Олий Совети тасдиқига тақдим этилсин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. ПОДГОРНИЙ.
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1966 йил 19 март.

СТУДЕНТЛАР ТАРБИЯСИ МУҲИМ ВАЗИФА

Ёшлар, айниқса студент ёшлар тарбияси ва уларни камолотга етказиш ғоят муҳим вазифадир. Шунинг учун ҳам партиямиз ва халқимиз ёшларни тарбиялаш, ғоявий чиниқтириш, маънавий ва ахлоқий жиҳатдан камолотга етказиш тўғрисида тинмай ғамхўрлик қилмоқдалар.

Ҳақиқатан ҳам йигит-қизларда коммунистик дунёқарашни шакллантириш, юксак ғоявий эътиқодни вужудга келтириш ғоявий-тарбиявий ишлар билан бевосита боғлиқ масаладир. Ёшларни ғоявий-сиёсий тарбиялашда, айниқса, олий ва ўрта махсус ўқув юртларининг роли катта.

Куни кеча бўлиб ўтган олий ўқув юртлари профессор-ўқитувчилари коллективларининг студент-ёшлар тарбиясига бағишланган конференцияда бу масала кенг муҳокама этилди.

Ўқув юртлари эътиқодли ва малакали мутахассис кадрлар тайёрлашдек муҳим ишга даъват этилган экан, бу ҳол илм даргоҳларида ёшлар ўртасида қунт билан, мунтазам тарбиявий иш олиб боришни тақозо қилади.

Кейинги йилларда илм даргоҳларида ўқув-тарбия ишлари анча яхшиланди, таълимнинг турмуш билан алоқаси мустаҳкамланди. Ўқишдан бўш вақтларда студентлар орасида олиб борилаётган тарбиявий ишларнинг таъсирчанлиги ортди. Натижада институт ва техникумларни битириб чиқаётганларнинг аксарияти ўз касбининг моҳир усталари бўлиб етишмоқда, улар ижтимоий сиёсий ҳаётда актив иштирок этмоқдалар. Доҳиймиз В. И. Ленин айтганидек, ҳозирги замон ёшларини тарбиялаш, билим бериш ишлари уларда коммунистик ахлоқни тарбиялашдан иборат бўлмоғи лозим.

Пойтахтимиздаги ўқув юртларида ҳам бу соҳада анча бой тажрибалар тўпланди. Тошкент фармацевтика институтида олиб борилаётган тарбиявий ишлар айниқса диққатга сазовордир. Бу ўқув юртининг ректорати, партия ва комсомол комитетлари тадбиркорлик билан иш юритмоқдалар. Шуни алоҳида таъкидлаб ўтиш керакки, институт илмий совети ҳам бу муҳим ишга яқиндан бош қўшяпти. Илмий советнинг ташаббуси билан «Студентлар ётоқхонаси куни» белгиланди. Шу кунлари институт профессор-ўқитувчилар коллективи вакиллари студентларнинг ётоқхоналарида бўладилар, ёшларнинг турмуши билан танишадилар. Кўпинча шу учрашувлар вақтида қизғин суҳбатлар бошланиб кетади. Ўтган ўқув йилининг ўзида илмий совет аъзолари томонидан ижтимоий-сиёсий ва илмий-атеистик темаларда 40 дан ортиқ суҳбат ўтказилди.

Студентлар билан ишлашда Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика институти, В. И. Ленин номидаги Тошкент Давлат университети профессор-ўқитувчилар коллективлари ҳам ташаббускорлик кўрсатмоқдалар.

Бироқ, шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, айрим ўқув юртларида студентлар ўртасида олиб борилаётган сиёсий-тарбиявий ишлар шу куннинг талаблари даражасида деб бўлмайди.

Тўғри, студент ёшларни ғоявий-сиёсий жиҳатдан тарбиялашда ижтимоий фанларнинг роли муҳимдир. Шу сабабдан кўпгина ўқув юртларида бу фанлар машғулотларининг мазмунли, таъсирчан бўлишига эришилмоқда. Аммо, баъзи институтларда ижтимоий фанлар юзасидан студентларга етарли билим берилмаётир. Лекцияларда зарур далил ва исботлар келтирилмайди. Бу ҳол, студентларда марксча-ленинча назарияни пухта ўзлаштириб олишга лозим даражада ёрдам бермаётир. Тошкентдаги хотин-қизлар педагогика билим юртида ижтимоий фанлардан дарс бераётган Ҳайдаров, Умаров каби ўқитувчилар машғулотларга пухта тайёрланмай келганлар. Натижада, машғулотлар жуда зерикарли олиб борилган. Бу ҳол, студентларнинг ҳақли эътирозига сабаб бўлди.

Бундан шу нарса кўриниб турибдики, институт ва техникумларда дарс бераётган ўқитувчиларнинг ҳаммаси ҳам етарли малакага эга деб бўлмайди. Ҳатто, айрим техникумларда зарур бўлган ўқув-кўргазма қуроллари етишмайди. Борларидан ҳам самарали фойдаланилмайди. Ижтимоий фанларни ўқитиш бўйича программалар мавжуд бўлсада, аммо уларнинг мазмуни ва тузилишида катта камчиликлар бор. Институт ва техникумларнинг турли курсларида бир хил характердаги материаллар ўқитилаверади. Бунда Ўзбекистон ССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги ҳам айблидир. Министрликнинг ижтимоий фанлар бўлими техникумларда ижтимоий фанларининг ўқитилиши билан кам шуғулланади. Педагогик кадрларнинг малакасини ошириш масаласига ҳам етарли аҳамият берилмаётир.

Бўлажак мутахассисларни билимдон ва юксак эътиқодли қилиб тарбиялашда олий ўқув юртларидаги бошқа фанларнинг ҳам роли катта эканлигини айтиб ўтиш керак. Шунинг учун ҳам бу фанлардан дарс бераётган ўқитувчилар машғулотларнинг мазмунли ва юксак ғоявий бўлишига эришишлари лозим. Аммо, баъзи ўқитувчилар дарс беришда маъсулиятни ҳис қилмаётирлар, тарбиявий ишлар билан номигагина шуғулланадилар.

Тошкент халқ хўжалиги институтининг айрим ўқитувчилари фақат лекция ўқиш билан чегараланиб қолмоқдалар. Тарбиявий ишлар ўз ҳолига ташлаб қўйилганлиги учун студентлар ётоқхоналарида интизом бўшашиб кетган. Ўтган ўқув йилида ҳисоб-иқтисод факультетида таълим олаётган студентлардан 7 киши ёмон хатти-ҳаракати учун институтдан ҳайдалди. Тарбиявий ишларнинг оқсаётганлиги ўқув ишларига ҳам салбий таъсир кўрсатмоқда. Ўтган йили имтиҳон сессияларининг институт бўйича кўнгилдагидек якунланмаганлиги буни исботлаб турибди.

Студент-ёшлар билан ишлаш — муҳим вазифа. Тарбиявий ишларнинг бир қатор форма ва методлари борки, уларни амалга оширишда ўқув юртлари комсомолларининг иштироки муҳимдир. Шунинг учун ҳам комсомол комитетлари активлик ва ташаббус кўрсатиб ишлашлари лозим. Бунда партия ташкилотлари раҳбарлигини кучайтириш муҳим аҳамиятга эга. Комсомоллар бу масалага жиддий эътибор беришлари, ишга ижодий муносабатда бўлишлари лозим.

Ўқув юртларимиз юқори маълумотли, юксак маданиятли ва ғоявий чиниққан мутахассислар тайёрлашлари керак. Бу — халқ талаби, ҳаёт тақозосидир.

КПСС XXIII СЪЕЗДИ ДЕЛЕГАТЛАРИ

ШАХТЁР

У шахта янги очилган кезлари ишга келган эди. Ўшанда ёши эндигина ўн еттига тўлганди. Аввалига ёш экансиз, кончилик касби сизга оғирлик қилмасмикан деб шахтага қўймай туришди уни. Йўқ, йигитча ўз сўзида маҳкам туриб олди. Ахир бўлмади. Проходкачиларга шогирд қилиб қабул қилинди. Ўша-ўша у кон ичида, «қора олтин» қазиб чиқариш ишини ўзига касб қилиб олди.

Дастлабки кунлар ишлаш ўнғай бўлмади. Техника камчил. Кўпгина ишлар қўлда бажариларди. Бунинг устига проходкачи доимо олдинда юриши керак. Ер қатламларини кавлаб йўл очиб бориши лозим, кўп кўмир қазиб чиқариш, меҳнат унумдорлигини ошириш, аввало, шу проходкачиларга боғлиқ. Турғун ҳам буни уқди. Донбассдан келган Н. Снапок, М. Марьясов каби илғор кончилар тажрибаси асосида иш юритди. Лекин бу йўлда қоқилди ҳам. Айрим ҳолларда ёқилғи йўлини тор очиб шахтёрлардан гап ҳам эшитди.

У тушунди. Кекса ишчилар тажрибасини ўрганиш билан бирга кончилик билимини ҳам эгаллаш лозим экан. Шу ниятда шахта ҳузурида ташкил этилган малака ошириш курсида таълим ола бошлади. Кўпгина дарсликларни ўқиб туширди. Ўқитувчиларининг суҳбатини тинглади. Мана энди шахтадаги ишларнинг миридан-сиригача унга аён.

Ўқигани дарров билинди. Ленин орденли кончи Муҳаммад Бозоров ҳам Турғуннинг ишидан хурсанд бўлди.

— Шу ғайратинг бўлса сендан ажойиб кончи чиқади,— деган эди у.

Шундай бўлди ҳам. Турғун ҳар сменада 0,80 ёки 1 метр эмас, ундан ҳам узунроқ йўлни очишга муваффақ бўлди. Смена топшириқларини 1,5 бараварга етказиб адо эта бошлади. 1960 йилгача Турғун Ҳасанов қанча-қанча ер ости йўлини очмади дейсиз. Унинг кучи билан очилган йўллардан неча юзлаб минг тонна «қора олтин» қазиб чиқарилди. Энди у ўз касбининг устаси. Турғуннинг олдига тушадиган проходкачилар кам. Шунда у иккинчи касб орттиришни ўйлаб қолди. Кончи бўлгандан кейин шахтадаги барча операцияларни пухта ўрганиб олиш керак-да.

Турғун ўз ихтиёри билан мустаҳкамловчилар бригадасига ўтди. Илгарилари шахта забойлари ёғоч тўсинлар билан мустаҳкамланар эди. Турғун қийин участкага ишга ўтганлиги учун ачинмади. Чунки у ўз ҳамкасблари учун хавфсиз иш шароити таъминлаб келаётганлигини тушунар эди. Ҳозир ҳам у мустаҳкамловчи. Забойларни энди илгаригидек ёғочлар билан эмас, металл тиргагичлар билан мустаҳкамлаяпти. Бу усулда ишлаш анча маблағни тежаб қолиш ва гарантияли хавфсизликни таъминлаш имконини бермоқда. Меҳнат унумдорлиги ҳам икки марта ошди.

Турғун Ҳасановнинг фидокорона меҳнатлари зое кетмади, хизмати муносиб тақдирланди, коллектив ўртасида обрў-эътибори ошди. Ҳозир унинг кўксида «Меҳнатда ўрнак кўрсатганлиги учун» ва «Шавкатли меҳнати учун» медаллари, СССР кўмир саноати министрлигининг социалистик мусобақа аълочиси значоги порлаб турибди. Мана энди у КПСС XXIII съездига делегат қилиб сайланди. Бу хабар тарқалган кун кончилардан проходкачи Қулбой Йўлдошев, Абдували Мусақулов, навалоотбойчи Боймирза Мелибоев ўртоқлар ўз устозларини қизғин табрикладилар. Коллектив ишончи кончи йигит зиммасига яна улкан мажбуриятлар юкламоқда. Турғун Ҳасанов ҳозир партиямиз съезди очиладиган кунни тўрт ойлик топшириқни бажариш билан кутиб олиш ниятида зўр ғайрат билан меҳнат қилаяпти. У янги беш йиллик топшириқлари муваффақиятли бажарилишига ўз муносиб ҳиссасини қўшишга отланган.

И. АҲМЕДОВ,
Оҳангарондаги 9-шахта.

Суратда: ўртоқ Т. Ҳасанов.

БЕШЙИЛЛИК МАРРАЛАРИ

КПСС XXIII СЪЕЗДИ ДИРЕКТИВАЛАРИ ЛОЙИҲАСИ УМУМХАЛҚ МУҲОКАМАСИДА

ГЕНЕТИКА ФАНИ ПРОБЛЕМАЛАРИ

Насл ва насл ўзгаришларини ўрганиш медицина фани олдида турган муҳим вазифалардан бири бўлиб қолди. Тўғри, бу соҳада кейинги йилларда қатор ишлар амалга оширилди. Оқсил моддасининг синтез қилинишидаги генетик механизм очилди. Бактериялардаги генларнинг активлигини бошқариш мумкинлиги тўғрисида назария яратилди.

Генетика соҳасида эришилган бу ютуқлар микроблар устида олиб борилган кўпйиллик ишларнинг самарасидир, албатта. Бактерия ва бактериофаглар генетик тажрибалар ўтказишда асосий модель бўлиб хизмат қилади.

Бактерия ва бактериофаглар жуда содда генетик системага эга. Уларнинг ривожланиши, кўпайиш даврлари дақиқалар билан ўлчанади. Шунинг учун ҳам бир вақтнинг ўзида бир неча миллиард микроблар устида тажриба ўтказиш мумкин. Шуниси қизиқки, ана шу вақт мобайнида кўп фойдали ва қизиқарли маълумотлар олинади.

Медицина фани мутахассислари ҳозирда мингга яқин насл касалликлари борлигини аниқладилар. Лекин, кўпчилигининг келиб чиқиш сабаблари ҳали яхши ўрганилмаган. Шу сабабли янги беш йиллик план лойиҳасида медицина фанининг бу соҳасини янада чуқурроқ тадқиқ этиш лозимлиги алоҳида кўрсатиб ўтилган. Ана шу план лойиҳасида таъкидланганидек, ирсий касалликлар генетикаси проблемасини ишлаб чиқишни давом эттириш медик олимларнинг асосий вазифаларидан биридир.

Микроблар генетикасини янада ривожлантириш асосида янги мутант хусусиятга эга бўлган микроблар олинади. Бу қонуниятлар айниқса одамлардаги насл касалликларида бўладиган биохимик ўзгаришларни ўрганишда фойдаланилади.

Мутахассислар насл касалликларининг механизмини ўрганишда микроорганизмларни тадқиқот объекти қилиб олишган. Модомики шундай экан, мазкур мутацияни тўғрилаш мумкин эмасми деган савол туғилади. Бу савол кўп йиллар давомида жавобсиз қолиб келди. Чунки, унинг молекуляр механизми шу яқин вақтга қадар пухта ўрганилмаган эди. Эндиликда эса, бу соҳада ижобий натижалар қўлга киритилди.

Биз бу ерда яна бир муҳим проблема устида гапириб ўтмоқчимиз. Бактериянинг ташқи муҳит таъсирисиз ўзига хос фаг шакли ҳосил қилишдаги наслий хусусияти ҳам микроблар ўрганиш билан боғлиқ муҳим проблемадир. Ана шу хусусиятга эга бўлган микроблар ҳозирги вақтда бактериялар генетикасида асосий ўринни эгаллайди. Бу моддалар космосни тадқиқ этишда жуда қўл келди, олинган маълумотлардан космосдаги радиоактив нурлар космонавтлар ҳаёти учун зарарсиз эканлиги маълум бўлди. Шунингдек, улар ионлаштирувчи радиоактив моддаларнинг биологик миқдорини аниқлашда бошқа объектларга нисбатан энг қулайи ҳисобланади.

МЕДИЦИНА

Микробларни жинсий йўл билан кўпайтириш устида олиб борилаётган илмий ишлар ҳам катта истиқболга эга. Илмий кузатишлар асосида фойдали микробларнинг янги вариантларини олиш учун кенг йўл очиб берилди. Айниқса, улар вакцина тайёрлашда жуда қўл келади. Шунингдек, кучли антибиотиклар берувчи замбуруғларни ҳосил қилишда ҳамда юқумли касалликларни чақирувчи бактериялар ўртасида учрайдиган нормал микробларнинг келиб чиқиш сабабларини ўрганишда катта аҳамиятга эга. Шу билан бирга биохимик мутантлардан фойдаланилган ҳолда организмда қанд алмашинишнинг бузилишидан келиб чиқадиган насл касалликларининг механизми ўрганилмоқда.

Медицина фани олдида турган бу муҳим проблемаларни илмий ва амалий ҳал қилишда бизнинг институтимиз илмий ходимлари ҳам самарали меҳнат қилмоқдалар. Нонормал микробларнинг келиб чиқиш механизмини аниқлаш учун микробларни чатиштириш методи қўлланилмоқда. Қоринбуруғи микробини ичак микроби билан чатиштириш йўли билан рекомбинатлар ҳосил қилдик. Касал чақирувчи ичак микробининг хусусиятлари ҳам тадқиқ этилаяпти.

Тадқиқотлар кўламини янада кенгайтириш мақсадида институтимизда янги лаборатория ва кабинетлар ташкил этилди. Айниқса, вакцина микроблари генетикаси лабораторияси ҳозирда муҳим муаммоларни ҳал этишга сафарбар этилган. Шуни ҳам айтиш керакки, бундай лаборатория республикамизда фақат бизнинг муассасамизда мавжуддир.

Илмий кузатишлар натижасида тўпланган тажрибалардан юқумли касалликларнинг олдини олишда, санитария-даволаш ишларини тўғри ташкил этишда кенг фойдаланилади.

Шундай қилиб, микроблар генетикасини ўрганиш ҳам назарий, ҳам практик аҳамиятга эга. Улар одамлардаги насл касалликларининг келиб чиқиш қонуниятларини билишда ҳам муҳим аҳамият касб этади. Шундай экан, институтимиз олимлари ва мутахассислари генетика устида илмий-текшириш ишлари кўламини янада кенгайтирадилар. Бу соҳада янги-янги ижодий ютуқларни қўлга киритадилар. Бу, бизнинг янги беш йилликка қўшадиган муносиб ҳиссамиз бўлади.

А. ОБИДОВ,
Тошкент вакцина ва зардоб илмий-текшириш институтининг директори, медицина фанлари доктори.

Н. ЗОКИРОВ,
институтнинг илмий ходими.

„Мамлакатнинг ҳамма районларида меҳнат ресурсларидан рационал фойдаланишни, умумий таълим мактабларини тамомлаб чиқаётган ёшларни ва ўсмирларни ишлаб чиқаришга ёки ўқишга тортишни таъминлаш; қишлоқда ишчи кучидан бутун йил давомида яхшироқ фойдаланиш“.

(КПСС XXIII съезди Директивалари лойиҳасидан).

ИНСОНГА ҒАМХЎРЛИК

СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1966—1970 йилларга мўлжалланган бешйиллик плани юзасидан КПСС XXIII съезди Директивалари лойиҳасида аҳолига маданий-маиший хизмат кўрсатиш кўламини кенгайтириш истиқболлари ўзининг ёрқин ифодасини топган. Директивалар лойиҳасида кўрсатиб ўтилганидек, аҳолига маиший хизмат кўрсатиш барча турларининг ривожланишини таъминлаш, маиший хизматни халқ хўжалигининг йирик механизациялашган тармоғига айлантириш вазифаси қўйилмоқда.

1970 йилга бориб маиший хизмат кўрсатиш ҳажмини 2,5 марта ошириш, ана шу мақсадларда ишлайдиган корхоналарни ихтисослаштириш ҳамда уларни техник жиҳатдан қайта жиҳозлаш кўзда тутилмоқда. Бунда айниқса, аҳолига хизмат кўрсатиш маданиятини ошириш, буюмлар сифатини яхшилаш ҳамда буюртмаларни бажариш муддатларини кескин қисқартишга алоҳида эътибор берилади.

КПСС XXIII съезди Директиваларини амалга ошириш борасида Тошкент шаҳар маиший хизмат кўрсатиш корхоналари коллективлари зиммасида ҳам катта ва масъулиятли вазифалар турибди. Беш йил ичида хизмат кўрсатиш ҳажмини икки ярим марта ошириш планлаштирилган экан, бунинг учун аввало ишлаб чиқариш фондларидан фойдаланишни тўғри ташкил этиш, маҳсулот сифатини яхшилаш, тежамлилик учун курашиш керак бўлади.

Саноат характерига эга бўлган хизмат кўрсатиш ҳажми беш йиллик мобайнида 2,3 баравар ошади, яъни 1970 йилга бориб 22,7 миллион сўмга етади. Хизмат кўрсатиш ҳажми асосан ремонт ишларини кенгайтириш ҳисобига ўсиб боради. Масалан, тикув буюмларини ремонт қилиш уч баравар, пойабзал ремонти 82 процент, металл буюмларни тузатиш икки баравар ошади. Граждандарнинг уйларига бориб маиший хизмат кўрсатиш кенг йўлга қўйилади.

МАИШИЙ ХИЗМАТ

Саноат характерига эга бўлмаган маиший хизмат кўрсатиш ҳажми беш йилликда икки баравар ўсади. Бу ўсиш асосан прокат пунктлари, фотографиялар, сартарошхоналарни кўпайтириш, қулай ҳамда арзон усулларни изчил жорий этиш ҳисобига амалга ошади.

Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш тармоқлари асосан янги комбинатлар қуриш ҳисобига кенгаяди.

Пойтахт аҳолисининг ўсиб бораётган маиший эҳтиёжларини қондириш йўлида кўп иш қилинаётир. Масалан, етти йилликда аҳоли жон бошига хизмат кўрсатиш миқдори 50 процент ўсди. Беш йилликнинг охирги йилида эса ҳар бир пойтахтликка хизмат кўрсатиш ҳажми 34 сўм 58 тийинни ташкил этиши керак. Шаҳримизда шу давр мобайнида олтита уч қаватли маиший хизмат кўрсатиш комбинати қад кўтаради. Ўзига-ўзи хизмат қилиш усулида ишлайдиган кир ювиш хоналари, химчистка корхоналарининг сони янада кўпаяди.

Беш йилликда хизмат кўрсатишнинг янги турлари жорий этилади. Шаҳар атрофидаги йирик кўчаларда автомашиналарни ювадиган бир неча станция очилади. Микрорайонларда шахсий машиналар сақланадиган гаражлар қуриш мўлжалланяпти.

Маиший хизмат кўрсатиш соҳасига индустриал методлар дадил кириб бормоқда. Келажакда механизациялашган корхоналар тармоғи анча кенгаяди. Беш йил ичида шаҳардаги маиший хизмат кўрсатиш корхоналарининг умумий сони 1964 йилдагига қараганда 200 тага ортади. Шуни таъкидлаб ўтиш керакки, ателье, устахона, прокат ва қабул қилиш пунктлари шаҳарнинг барча районларига бир текис жойлашади.

Янги комбинатлар фойдаланишга топширилиши ҳисобига ҳозир кўзга ташланиб турган якка ҳолдаги кустар дўконлар йўқола боради.

Совет кишиларининг маиший ва маданий эҳтиёжларини тўлароқ қондиришга қаратилган улкан вазифалар биздан кўп куч, мустақиллик, ташаббус ва масъулият талаб қилади. Бунинг учун меҳнаткашларни тарбиялашнинг синалган методи — социалистик мусобақани ҳар томонлама ривожлантиришимиз, ишлаб чиқариш ва давлат интизомини мустаҳкамлашимиз зарур.

Аҳолига маиший хизмат кўрсатишни яхшилаш масалалари бутун жамоатчиликни шубҳасиз жуда қизиқтиради. Шаҳар партия ва совет ташкилотлари кўмагида маиший хизмат кўрсатиш ходимлари аҳолига хизмат кўрсатишни яхшилаш бўйича белгиланган режаларни тўла-тўкис амалга оширадилар.

А. УМАРОВ,
Тошкент шаҳар ижроия комитети маиший хизмат кўрсатиш бошқармасининг бошлиғи.

Ўзбекистон трактор-йиғув заводи коллективи шу кунларда яна ҳам зўр ғайрат билан меҳнат қилмоқда. Ҳар бир машинасоз КПСС XXIII съезди очиладиган кунгача квартал топшириғини бажариб қўйиш иштиёқида ҳаракат қиляпти. Суратда: пешқадам ишчилардан М. Исҳоқов (чапда) ва Н. Пестеров ўртоқларни кўриб турибсиз. Улар съезд шарафига бошланган социалистик мусобақада пешқадамлик қилмоқдалар.

А. Тўраев фотоси.

МАТБААЧИЛАР ҒАЙРАТИ

КПСС XXIII съезди Директивалари лойиҳасида китоблар, журналлар, газеталар тиражининг анчагина ўсиши кўрсатилган. Янги беш йилликдаги бу вазифалар матбаачиларни яна ҳам унумлироқ меҳнат қилишга чорлайди. Шу боисдан Тошкентдаги ихтисослашган харф териш фабрикаси коллективи партия XXIII съезди шарафига вахтада туриб, зиммага олинган топшириқни тўла-тўкис бажариш учун курашмоқда.

Фабрика коллективи январь ойи топшириғини муддатидан беш кун илгари бажариб қўйган эди. Февраль ойи плани 105 процент адо этилди. Бу ютуққа харф териш цехи илғорлари, айниқса, катта ҳисса қўшдилар.

Стереотип цехи коллективи ҳам мақтовга лойиқ меҳнат қилмоқда. Цехда асосан сифатли матрицалар қуйилади. Бу матрицалар Тошкентдаги бир қатор босмахоналар ҳамда Самарқанддаги «Морозов», Фарғонадаги «Правда» 50 йиллиги» ва Наманғандаги «Ударник» босмахоналарига пешма-пеш жўнатилиб турибди. Матрицалардан бетўхтов брошюра ва китоблар босилиб чиқмоқда.

А. БОБОХОНОВ.

СЪЕЗДГА СОВҒА

Олтинтопган қўрғошин-руҳ комбинати темир йўл цехи коллективи партия XXIII съездига муносиб тортиқлар билан келмоқда. Транспортчилар конларда қазиб чиқарилаётган рудани фабрикаларга ташиш топшириқларини муттасил ортиғи билан адо этишмоқда. Айниқса, ўртоқ Г. Биков раҳбарлик қилаётган смена коллективи яхши кўрсаткичларга эришиб, зиммадаги мажбуриятини ҳам ортиғи билан адо этмоқда.

Смена аъзолари январь ойи топшириғини барвақт бажаришган эди. Февраль ойида ҳам баракали ишлаб, ойлик топшириқни мажбуриятдаги 105 процент ўрнига 106 процент қилиб адо этишди. Моҳир электровоз машинисти ўртоқ И. Флейхлер жонбозлик кўрсатиб ишлаб барча транспортчиларга намуна бўлаётир.

Электровоз машинистлари яқиндан бошлаб ягона смена маршрути бўйича ишлаш методини қўллана бошладилар. Эндиликда смена аъзолари ишлаган маош тўпланиб, сўнг коллектив аъзолари ўртасида бир хил миқдорда тақсимланади. Шунинг учун ҳам сменанинг барча аъзолари ҳар ишда бир-бирларига ёрдам бермоқдалар, кўмаклашмоқдалар.

А. КОМИССАРОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг штатсиз мухбири.

РАЙКОМ ВА ПАХТАЧИЛИК

ЧАҚИРИЛГАН одамларнинг ҳаммаси етиб келганича йўқ. Район партия комитети биринчи секретарининг кабинетидаги стулларнинг беш-олтитаси бўш турибди. Хонадагилар уёқдан-буёқдан гаплашиб ўтиришибди. Кимдир аллақандай ғурур билан суҳбатга аралашди:

— Газетамизнинг номи жуда чиройлик-да, ҳар гал кўрганимда суйиниб қўяман — «Машъал»...

— Қани энди районимиз шу номга муносиб бўлса, — деди биринчи секретарь аллақандай ҳужжатдан кўзини узмай.

— Менимча муносиб, — бояги киши давом этди, — икки йилдан бери пахта планини қойил қилаяпмиз, бошқа соҳаларимиз ҳам ёмон эмас...

— Планни ҳамма ҳам тўлдираяпти, — унинг сўзини бўлди секретарь, — сиз гектаридан олаётган ҳосил машъаллар даражасида эмаслигига нима дейсиз...

— Энди шундайку-я...

— Ҳа, шунақа, буёғини ҳам қойил қилиб қўйсак...

Шу пайт хонага беш-ўн чоғли одам келди. Салдан кейин муҳим масала муҳокамасига бағишланган маслаҳат йиғилиши бошланди.

ИМКОНИЯТЛАР ВА РЕЗЕРВЛАР

РАЙОНИМИЗДА асосан пахтачилик билан шуғулланадиган ўн учта колхоз, битта совхоз бор. Шулардан иккитаси — Охунбобоев номли колхоз гектаридан 34,5, «Полярная звезда» колхози 32 центнердан пахта етиштирди. Иккита колхоз — «Северний маяк» ва «Ленин йўли» қишлоқ хўжалик артеллари бизнинг шароитимиз учун ўртача кўрсатгич — гектаридан 27 центнердан ошириб ҳосил олдилар. Қолган 9 та колхоз, Киров номли совхоз 20—25 центнер ўртасида ҳосил олмоқдаларки, техника билан қуролланиш даражаси бундан беш-олти йил илгаригига қараганда, беқиёс ўсган, фан ютуқлари ишлаб чиқаришга кенг ва чуқур жорий қилинаётган ҳозирги пайтда катта-катта хўжаликларда ҳосилдорликнинг шу даражада бўлиши ҳаммамизни ташвишлантириши керак. Нега тавофут бунчалик катта? Сизларни бу ерга шу масалани қандай қилиб ҳал қилиш мақсадида маслаҳатга чақирдик.

Райком секретари Асомиддин Мираҳмедов қишлоқ кишилари, айниқса коммунистлари олдида турган бугунги куннинг муҳим вазифаси — барча хўжаликларда аввало ўртача даражадаги, ундан кейин юқори ҳосиллилар даражасидаги сингари пахта етиштириш учун ҳамма имкониятлар борлиги, буни ҳал қилишда биринчи навбатда қандай тадбирларни амалга ошириш зарурлиги хусусида гапирди:

Ерларимиз бир томондан қўшни Юқори Чирчиқ районидаги хўжаликларнинг экин майдонига бориб туташади. Бизни ўйлантираётган нарса шуки, бир уват ёки бир ариқ наридаги ердан юқори чирчиқликлар ўттиз, ўттиз беш центнердан, биз томондагилар уларга нисбатан тўрт, беш, ҳатто олти, етти центнердан кам ҳосил олмоқдалар. Нима, бизда сув етишмайдими, техника камми, ерларимиз ёмонми? Ёки одамларимиз пахтанинг тилини улардан ёмон билишадими? Йўқ!

Хўш, ҳосилдорлик жиҳатидан қўшнимизга етиб олиш учун нималар қилишимиз даркор.

Яна шуни ҳам айтиш керакки, колхоз бўйича 20—25 центнер ўртасида ҳосил олинаётган хўжаликларда 30—35 центнердан пахта етиштираётган бригада, звенолар бор. Демак, иш шу илғорлар даласидагидек ташкил этилса, битта-иккита бригада, звенода эмас, бутун колхоз ёки совхозда ҳосилдорлик даражасини ошириш мумкин.

Райком секретари ўтирганларга синовчан назар ташлади. Уларнинг ҳаммаси ҳам муҳим бир фикр айтишга тайёр эканликлари билиниб турарди. Охунбобоев номли колхоз раиси Миразиз Рўзиматов ўрнидан қўзғалди. Унга сўз берилди.

— Биласизлар, бизнинг колхоз бундан етти-саккиз йил илгари қўшнимиз Калинин номли ёки мана шу район марказидаги «Партия XXII съезди» колхозлари сингари камҳосилли эди. Савол туғилади, бизнинг колхоз шу йиллар давомида гектаридан олинадиган ҳосилни 20—22 центнердан 34,2 центнерга чиқарибди, бу колхозлар эса ўша вақтда қанчадан пахта етиштирган бўлсалар, ҳозирга келиб ҳам ўша даражада, айтиш мумкин етти-саккиз йил илгаригига қараганда сал-пал кўпроқ ҳосил етиштирибдилар. Нега уларда ўсиш бўлмаган, мен бу ҳақда гапирмайман, чунки унинг сири биздан кўра уларнинг ўзларига кўпроқ аниқ, биз ҳосилдорликни қандай қилиб оширганимиз тўғрисида сўзлаб ўтаман...

Миразиз Рўзиматов ҳосилдорлик учун курашда асосий шартлар нималардан иборат, бирма-бир санайди. У ерни бегона ўтдан тозалаш, тупроқ структурасини яхшилаш, ерости суви юза турган жойларда зовур ва коллекторларни ҳамиша тоза тутиш, энг муҳими пахтада ишлаётган одамларнинг манфаатдорлигини ошириш хусусида қайғуриш кўзланган мақсадга эришишда ҳал қилувчи омиллардан эканлигини алоҳида таъкидлайди.

—Ғўза нормал, серҳосил бўлиб ўссин, деб гўнг, минерал ўғит соласиз, — давом этади, у, — булардан ташқари ёзда экинга дармон бўлсин учун уни икки-уч марта қўшимча озиқлантирасиз. Хўш, сиз солган шунча ўғитнинг кучи ғўзага тўла сингадими? Ҳа, сингади, қачонки дала бегона ўтдан ҳамиша тоза бўлиб турса. Бир туп ғўза учун берилган ўғитга унинг ён-веридаги тўрт-беш туп ўт шерик бўлса, гектарига солинган фалон тонна гўнг, фалонча килограмм минерал ўғитнинг учдан икки қисмини бой бердим, деяверинг.

— Ёки бўлмаса далада ишлаётган деҳқонни олиб кўринг, у аввало колхоз бир нималик бўлсин, деб меҳнат қилади. Қолаверса рўзғорим донли, ҳамёним пулли бўлсин, деб ўйлайди. Бордию, у мўлжалдаги даромадни ололмаса, колхоз ишига бўлган ихлоси қайтади. Ҳа, ишлаяпсанми ҳа, қимирлаб турибмиз, қабилида ҳаракат қилади. Деҳқон рўзғоридан хотиржам бўлмадими, ўша колхозда иш юришмайди, деяверинг...

— Мен районимиз марказидаги икки хўжаликни — «Партия XXII съезди» колхози билан Терешкова номли колхозни уч-тўрт йилдан бери кузатиб юраман. Негаки, улар илгари бир оила эди, мана тўртинчи йилки, ўз бошларига рўзғор тебратишаяпти. Шу давр ичида бу колхозлар ҳосилни ошириш жиҳатидан қандай ўсишган. 1963 йилда «Партия XXII съезди» колхози гектаридан 21,6 центнердан пахта олган эди. Терешкова номли колхоз ўша йили 14,8 центнердан пахта топширганди. 1965 йилда эса биринчи колхозда ҳосилдорлик 23,1 центнерга, иккинчисида 24,6 центнерга етказилган. Ўтган уч йил ичида унисида гектаридан олинган ҳосил 2,5 центнерданга, бунисида эса салкам 10 центнерга кўпайган. Мана шунинг мағизини чақиб кўриш керак бўлади ҳаммамизга.

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ

МЕХАНИЗАЦИЯ — ЮКСАЛИШ ЙЎЛИ

МИРАЗИЗ Рўзиматов «бунинг сабаби биздан кўра шу колхоз раҳбарларига аниқроқ маълум, ўзлари гапириб берсин», деб жойига ўтирди. Терешкова номли колхоз раиси Умри Ҳасанова ўрнидан турди:

— Бизнинг тажриба шуни кўрсатдики, ҳосилдорликни ошириш учун техникадан фойдаланишни яхши йўлга қўйиш зарур. Агар ердан унум олишга бошчилик қилаётган киши техникани ҳам ўзи бошқарса ернинг ҳам, техниканинг ҳам «умри» бекорга ўтмайди. Бизнинг колхозни олиб кўрайлик. Звеноларнинг ҳаммасига механизаторлар бошчилик қилади. Улар қайси ерга қандай муносабатда бўлишни, техникадан мақсадга мувофиқ фойдаланишни жуда яхши биладилар.

Қилаётган меҳнатидан манфаатдорлиги ошган, яъни ойига 180-200-220 сўмдан, ҳатто ундан ҳам кўпроқ пул олаётган комплекс механизациялашган звеноларнинг аъзолари ҳозирги пайтда меҳнатга мутлақо бошқача муносабатда бўлмоқдалар.

Умри Ҳасанованинг сўзини маъқуллаб яна тўрт-беш киши гапирди. Звеноларга ишчан, ташкилотчи механизаторлар бошчилик қилаётгани, ердан оқилона фойдаланиб, техниканинг сабабсиз бекор туришига йўл қўйилмаётгани, звеноларда меҳнат нарядсиз ёки хўжалик ҳисобида ишлаш усулида олиб борилаётгани сабабли кейинги уч йил ичида ҳосилдорлик кескин ошганлиги тўғрисида қатор хўжаликларнинг раҳбарлари гапириб бердилар. Илгари кам ҳосилли бўлган Энгельс номли колхоз уч йил давомида гектаридан олинадиган ҳосилни 6,5 центнерданга, Ленин номли колхоз 5,5 центнерданга оширганки, бу қишлоқ хўжалик артеллари қолоқликдан чиқиб ўрта даражали колхозларга етиб олганлар, пешқадамликка мустаҳкам пойдевор ўрнатганлар.

Лекин бу соҳада жуда секин ўсаётган колхозлар ҳали ҳам бор. «Коммунизм» колхози 1963 йилда 16,3 центнердан пахта топширган бўлса ўтган йили 18,6 центнердан ҳосил олган. Уларга қўшни бўлган «Ленин йўли» колхози эса 1965 йилда ҳар гектар ердан 27,1 центнердан «оқ олтин» олишга муваффақ бўлган.

Шундан кўриниб турибдики, райондаги хўжаликларда ҳосилдорликнинг ўсиш даражаси бир меёрда бўлмай бирида ундай, бирида бундай бўлаётир. Илғорлар даласида амалга оширилаётган тажриба ва фан кўрсатмалари ҳамма жойда қўлланилса умумий юксалишга эришиш мумкин.

Район партия комитетида бўлаётган бугунги маслаҳат мажлиси ҳам шунга бағишланган. Ҳар бир киши ўз фикрини ўртага ташлар, умумий юксалишга эришиш учун нималар қилиш зарурлиги тўғрисида жонкуярлик билан сўзларди.

«Северний маяк» колхозининг раиси Тимофей Андреевич Эмга сўз берилади.

МЕЛИОРАЦИЯГА ЖИДДИЙ ЭЪТИБОР

РАЙОНИМИЗ ерларини тузилиш жиҳатидан икки хилга ажратиш мумкин. Биринчи группага ерости сувлари чуқур турган бўз тупроқли далалар кирса, иккинчиси зах сувлар юза турган қора тупроқли ерларни ташкил этади. Иккинчи группадаги ерларнинг мелиорация аҳволини яхшиламай туриб ҳосилдорликни муттасил ошириш тўғрисида гапириш мақсадга унча мувофиқ эмас. Масалан, бизнинг колхозни олиб кўрайлик. Ерости сувлари яхши тортилмаётгани яъни эски зовурлар тўлиб, битиб қолгани, янгилари қазилмаётгани сабабли ерларимиз унумдор бўлишига, бунинг устига ҳар йили кўплаб гўнг, минерал ўғит солинаётганига қарамай бир гектардан олаётган ҳосил бизнинг талабимиз даражасида эмас — 27 центнерданга тўғри келаётир.

Шунча қилаётган меҳнатимиз, амалга ошираётган фойдали тадбирларимиз билан бир қаторда ерларимизнинг мелиоратив аҳволи ҳам соз бўлганда эди, биз 27 центнер эмас, гектаридан 30—35 центнердан, ҳатто ундан ҳам ошириб «оқ олтин» олган бўлардик.

Хўш, бизнинг колхозда ёки бошқа хўжаликларда катта ҳажмдаги зовур қазиш, коллекторлар барпо қилиш ишини бир ёки икки колхознинг кучи, маблағи билан амалга ошириб бўладими? Менимча, буни кўпчилик бўлиб, колхозлараро йиғилган куч ва техника ҳамда маблағ билан бажариш мақсадга мувофиқдир. Яна таъкидлаб шуни айтмоқчиманки, ерости сувлари юза турган жойларда мелиорация ишини тартибга солмай туриб ҳосилдорликни кескин ва муттасил ошириб бўлмайди.

Т. А. Эм бу ерда яна бир характерли фактни келтирди. У бундай деди:

— Биз икки йилдан бери синаб кўрдик, ерости сувлари юза турган карталарда ғўзани эгат орқали эмас, сунъий ёмғир ёғдириб суғорилганда, биринчидан, ҳосил гектарига 3—4 центнердан кўп бўлди, иккинчидан пахта барвақт пишиб етилди, учинчидан, зах сувнинг ер юзига чиқиши анча кучсизланди.

Бизнингча, районимизнинг иккинчи группасига кирувчи зонасида ғўзани суғоришда сунъий ёмғир ёғдириш методини қўлланса, чакки бўлмайди. Бундай қилинганда харажат ҳам кам бўлади, иш ҳам тезлашади.

КЎПЧИЛИК ҚАРОРИ ШУНДАЙ

МАСЛАҲАТ йиғилишида раислар, агрономлар, механизатор звено бошлиқлари, ирригаторлар чиқиб гапирдилар. Улар ўз фикр-мулоҳазаларини баён этдилар. Ҳамма: «Районимизда ҳосилдорликни ошириш учун барча шароит бор, бунинг учун техника ва одам кучимиз етарли», деб айтди. Райком секретари Асомиддин Мираҳмедов якунловчи нутқ сўзлаб қуйидагиларни билдирди.

— Сизлар бу ерда айтган гаплар район партия комитети, ижроия комитети ва ишлаб чиқариш бошқармаси учун албатта ҳал қилиниши зарур бўлган тадбирлардир. Уларни тўла-тўкис амалга ошириш, районимиз бўйича умумий юксалишга эришиш учун биргаликда ҳаракат қилишимиз, районимиз меҳнаткашларини бу ишга сафарбар этишимиз, шундай қилиб қўшнимиз Юқори Чирчиқ районига ҳосилдорлик жиҳатидан бир-икки йилда етиб олишимиз керак.

Маслаҳат йиғилиши ана шунга қарор қилди. Кўпчилик қарори — ривожланиш мезони бўлиши, Ўрта Чирчиқ яқин вақтда областимизнинг машъал хўжаликларидан бирига айланиш лозим.

КПСС XXIII съездининг Директивалари лойиҳасида экин экиб келинаётган мавжуд майдонларда ҳосилдорликни ошириш йўли билан қишлоқ хўжалик ялпи маҳсулотини кўпайтириш алоҳида қайд қилинади. Бунинг учун ерлар унумдорлигини ошириш, мелиорация ҳолатини яхшилаш, минерал ва маҳаллий ўғитдан оқилона фойдаланиш зарурлиги таъкидланади.

Ўртачирчиқликлар ана шу кўрсатмаларга тўла амал қилиб 1966 йилда ҳосилдорликни ошириш режаларини тузмоқдалар. Улар партиямиз Марказий Комитети март Пленуми қарорларини тўла амалга ошириш, қишлоқ хўжалик маҳсулотларини тинмай кўпайтириш учун КПСС XXIII съезди шарафига социалистик мусобақани қизитган ҳолда фидокорона меҳнат қилмоқдалар.

С. МАҲКАМОВ.

САБЗАВОТ, КАРТОШКА, МЕВА МЎЛ БЎЛСИН

[Боши биринчи бетда]

Сабзавот етиштириш айниқса пахтакор районларимиздаги хўжаликларда қониқарсиз аҳволда. Бекобод, Оққўрғон, Бўка районларида сабзавот ва картошкадан жуда кам ҳосил олинмоқда. Баъзан экилган уруғликдан ҳам кам ҳосил етиштирилаётир. Натижада бу районлар марказларининг меҳнаткашлари бошқа жойлардан сотиб келтирилган маҳсулотлар билан таъминланмоқдалар.

Бу кенгашда ихтисослаштирилган совхозларнинг ҳозирги талаб даражасида ишламаётганлигини алоҳида таъкидлаб ўтиш керак. Чунки бу хўжаликлар картошка ва сабзавот етиштиришда барча техника ва зарур кучларга эга бўлишларига қарамай ён қўшниларидаги колхозларга нисбатан бирмунча кам ҳосил етиштирмоқдалар. Ихтисослаштирилган совхозларнинг ишини жиддий яхшилаш учун трест ходимлари зарур хулоса чиқаришлари керак.

Сабзавоткор колхоз ва совхозларда пахтакор хўжаликлардаги сингари звено принципи ва нарядсиз ишлаш усулини жорий этиш бу соҳада ҳам катта натижаларга эришишимизда ҳал қилувчи роль ўйнайди. Бир-икки йилдан бери ишни ана шу асосда олиб бораётган сабзавотчилик колхозларида бу яққол кўринди. Ўтган йили нарядсиз усулда ишлаган «Қорасув» совхозининг ўртоқ К. Турдибоева бошлиқ звеносида 10 гектар ернинг ҳар гектаридан 363 центнердан помидор йиғиб олинди. Бир центнер маҳсулотнинг таннархи 2 сўм 88 тийинга тўғри келди. Аммо ишни ана шундай усулда ташкил этмаётган «Партия XXI съезди», «Тошкент», «Назарбек» совхозлари анча зарар кўрдилар.

Тайёрлов ва савдо органларининг ходимлари ўз вазифаларига яхши муносабатда бўлмаётганликлари учун колхоз ва совхозлардан келтирилаётган сабзавот маҳсулотлари кўп вақтлари белгиланган муддатда қабул қилиб олинмаётир. Оқибатда уларнинг бир қисми нобуд бўлмоқда ёки ўз қимматини йўқотмоқда.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика Министрлар Совети қарорида кўрсатилган вазифаларни муваффақиятли бажариш учун шу кунларда областимиз сабзавотчилари съездолди мусобақасига қўшилиб зўр ғайрат билан меҳнат қилмоқдалар. Эртаги экинлар экиш плани асосан бажарилай деб қолди. Бу йил сабзавоткорларимиз экинларнинг мўлжалланган хилларини экишга алоҳида эътибор бермоқдалар. Шу билан бирга улар ерларга маҳаллий ўғитларни кўпроқ солишга ҳаракат қилмоқдалар.

Ўзбекистон КП Марказий Комитети ва республика Министрлар Совети шаҳар меҳнаткашларини сабзавот, картошка ва полиз экинлари маҳсулоти ҳамда мева ва узум билан йилнинг ҳамма даврида мўл-кўл таъминлаш юзасидан областимизга конкрет ёрдам кўрсатмоқдалар. Янги беш йилликда Оржоникидзе, Калинин, Янгийўл районларини сув билан етарли миқдорда таъминлаш мақсадида сув системалари реконструкция қилинади. Бунинг натижасида 7,5 минг гектар янги ерларни ўзлаштириш имконияти туғилади. Бу янги ерларда 10.700 гектар майдонга эга бўлган бешта сабзавотчилик ва сут-товар совхозлари ташкил этилади. Беш йилликда теплица хўжалигини ривожлантиришга алоҳида эътибор берилади, парник ромлари, сабзавот ва картошка сақлайдиган омборлар кўпайтирилади.

Ўртоқ Э. Т. Шайхов область сабзавотчилари ва барча қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари партиямизнинг XXIII съездини муносиб кутиб олиш учун шу кунларда далаларда ва боғларда, фермаларда, куртхоналарда фидокорона меҳнат қилаётганликлари ҳақида ҳам гапирди.

Доклад юзасидан бўлган музокараларда биринчи бўлиб Калинин район партия комитетининг биринчи секретари ўртоқ **М. Камоловга** сўз берилади. У район меҳнаткашлари етти йилликнинг сўнгги йилида картошка ва сабзавот етиштиришда, чорвачилик маҳсулотларини кўпайтиришда қувонарли натижаларга эришганликларини айтади. Шу билан бирга ўртоқ Камолов принципиал масалалар ҳақида алоҳида тўхталади. У бундай дейди:

— Районимиз экин ерлари Тошкент шаҳрининг кенгайиши ҳисобига камайиб бормоқда. Лекин бизнинг сабзавоткорларимиз ҳосилдорликни ошириш йўли билан мўлжалдаги ҳосилни етиштираверадилар. Масалан, биз 1966 йилда ҳосилдорликни ошириш ҳисобига қўшимча 7 минг тонна маҳсулот топширамиз.

Шу нарсани афсусланиб айтиш зарурки, районимиздаги сабзавотчилик совхозлари колхозларимизга нисбатан ҳосилдорлик жиҳатидан анча орқада қолмоқдалар. Район бўйича колхозлар гектаридан 165 центнердан маҳсулот етиштираётган ҳолда совхозлар 135 центнердан ҳосил олмоқдалр. Ихтисослаштирилган совхозлар тресты бу соҳада ўз хўжаликларига қониқарсиз раҳбарлик қилаётганликларини алоҳида айтиб ўтиш керак.

Бизнинг колхозларимизда теплица хўжалиги жуда секин ривожланмоқда. Биз беш йилликда теплица майдонларини 1,30 гектардан 20 гектарга етказиш тадбирларини кўрмоқдамиз.

Кенгаш қатнашчилари шу райондаги Карл Маркс номли колхознинг раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони **Ғуломмаҳмуд Абдуллаев**, «Ленин йўли» колхозининг раиси **С. Муҳаммаджонов** ўртоқларнинг сўзини зўр қизиқиш билан тингладилар.

— Ерларимиз олтин, — деди ўртоқ Ғ. Абдуллаев, — биз бу ерларнинг ҳар бир қаричидан унумли фойдаланишимиз ва у жойларда экинлардан мўл ҳосил олиш учун курашишимиз керак.

Маҳсулотни мўл-кўл етиштириш осонликча қўлга киритилмаслигини ҳамма яхши билади. Лекин ана шу маҳсулотни сифатли ҳолда аҳолига етказиб бериш ундан ҳам муҳимроқдир. Бироқ тайёрлов органлари ва савдо ташкилотлари биз етиштираётган мўл ҳосилни ўз вақтида, тўхтовсиз қабул қилиб олиш имкониятига эга эмаслар. Бунинг натижасида ҳосил ғарқ пишган кезларда биз маҳсулотимизни консерва заводларига ва тайёрлов пунктларига ўтказолмай жуда қийналаяпмиз. Ҳатто олиб борган маҳсулотнинг бир қисми нес-нобуд бўлиб йўқолиб кетади. Бу колхозга ҳам, давлатга ҳам зарар бўлаётганлигини тўла англаб, тайёрлов пунктларини ва консерва заводларини кенгайтириш учун зарур тадбирларни кўришимиз зарур.

«Ленин йўли» колхозининг раиси ўртоқ С. Муҳаммаджонов сабзавотчилик колхозларида нарядсиз ишлайдиган звеноларни ташкил этиш меҳнат интизомини мустаҳкамлашда, ҳосилни оширишда ҳал қилувчи роль ўйнаётганлигини ўз колхози мисолида гапириб ўтди. Шунингдек ўртоқ С .Муҳаммаджонов ҳар бир хўжалик ўзининг сифатли ва юқори ҳосил берадиган уруғчилик фондига эга бўлиши кераклигини гапириб, биз бу соҳада маҳаллий шароитга мослашган юқори ҳосил берадиган уруғларни кўпайтирмоқдамиз, деди.

Кенгашда Оржоникидзе район қишлоқ хўжалик бошқармасининг бошлиғи **И. Юнусов** сўзга чиқиб район меҳнаткашлари картошка ва сабзавотни бундан кейин ҳам кўпайтириш ва уни ўз вақтида меҳнаткашларга етказиб бериш учун ғайрат кўрсатиб меҳнат қилажаклари тўғрисида гапирди. Шунингдек Оржоникидзе районидаги Ленин номли колхознинг бригада бошлиғи **Мирзажонов**, Калинин районидаги «Партия XXI съезди» совхозининг звено бошлиғи **С. Зокиров**, Юқори Чирчиқ районидаги «Гулистон» совхозининг бригада бошлиғи Ҳусанов, Ўрта Чирчиқ районидаги 1-«Оҳангарон» совхозининг бўлим бошқарувчиси **Т. Нажимов**, Янгийўлдаги «Халқобод» комбинати 3-бўлимининг агрономи **Шербец** ўртоқлар гапирдилар. Улар Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика Министрлар Советининг аҳолини мўл-кўл сабзавот, картошка, мева билан таъминлаш тўғрисидаги қарорида кўрсатилган тадбирларни ўз хўжаликларида муваффақиятли амалга ошириш учун умумхалқ кураши тобора кучайиб бораётганлигини айтиб ўтдилар.

Кенгашда КПСС Марказий Комитети Президиуми аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ **Ш. Р. Рашидов** нутқ сўзлади.

Кенгашда область партия комитетининг биринчи секретари **М. А. Абдураззоқов**, область партия комитетининг секретари **П. В. Кострикoв**, Тошкент шаҳар партия комитетининг иккинчи секретари **В. С. Скребнев** ва республика қишлоқ хўжалик министрининг ўринбосари **Н. Маннонов** ўртоқлар қатнашдилар.

Кенгаш қатнашчилари сабзавот, картошка, мева, узум, полиз экинлари маҳсулотларини мўл-кўл етиштириш юзасидан 1966 йилга мўлжалланган социалистик мажбурият қабул қилдилар.

Суратда: Кенгаш залида.

БИЛИМДОН, ОДОБЛИ ЁШЛАР ТАРБИЯЛАЙЛИК

Коммунизм қурилиши авж олдирилган ҳозирги даврда ёшлар тарбияси муҳим вазифа бўлиб қолди. Олий ўқув юртларида бу борада қандай ишлар амалга оширилаяпти? Пойтахтдаги олий ўқув юртлари профессор-ўқитувчилар коллективларининг студент-ёшлар тарбиясига бағишланиб яқинда ўтказилган актив йиғилишида ана шу масала атрофлича муҳокама қилинди.

Йиғилишга Тошкентдаги олий ўқув юртларининг ректорлари, проректорлари, партия ташкилотларининг секретарлари, факультет деканлари, кафедра мудирлари, шунингдек, халқ маорифи ходимлари таклиф этилган эди. Актив йиғилишда Тошкент шаҳар партия комитетининг секретари ўртоқ **В. А. Архангельский** «Студент-ёшларни ғоявий-сиёсий тарбиялашда олий ўқув юртлари профессор-ўқитувчилар коллективларининг иштироки» деган темада доклад қилди.

— Партия ва ҳукуматимиз ёшлар тарбиясига катта аҳамият бериб келмоқдалар, дейди докладчи. Республикамизда ҳам бу соҳада қатор тадбирлар амалга оширилди. Шуни қувонч билан айтиш керакки, пойтахт олий ўқув юртларида, айниқса кейинги йилларда, студентлар ўртасида сиёсий-тарбиявий ишлар олиб бориш анча яхшиланди. Бу ҳол студентларга танлаб олинган ихтисосни пухта эгаллаш учун ҳам ёрдам бермоқда.

В. И. Ленин номидаги Тошкент Давлат университети, Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика институти, Тошкент қишлоқ хўжалиги институти ва бошқа бир қатор олий ўқув юртларида ўқув-тарбия ишлари кўнгилдагидек йўлга қўйилган. Мазкур олий ўқув юртларида студент-ёшларга пухта билим бериш билан бирга, уларда коммунистик дунёқарашни шакллантиришга ҳам катта эътибор берилади.

Докладчи Тошкент политехника институти профессор-ўқитувчилар коллективининг ҳам бу борадаги намунали ишлари ҳақида батафсил тўхталади. Кейинги бир йил ичида студентлар ўртасида мингга яқин лекция ва суҳбатлар ўтказилган. Институтда ёшлар кечалари ўтказиб туриш одат тусига кириб қолган. Бундай ижобий мисолларни Низомий номли Тошкент Давлат педагогика институти иш тажрибасидан ҳам кўплаб келтириш мумкин. Бу ерда музикали чоршанбалик, педагогик жумалик ва шунга ўхшаш қатор яхши тадбирлар мунтазам ўтказиб турилади. Тантанали кечаларга пойтахтимизнинг донгдор кишилари ҳам таклиф этилади. Улар студентларга ижодий меҳнатлари ҳақида гапириб берадилар.

Ленинград шаҳрида уч авлод вакилларининг учрашувини ўтказиб туриш анъанага айланди. Бу ибратли ташаббус шаҳримиз олий ўқув юртларида ҳам қўллаб-қувватланди. Чиндан ҳам бу тадбир ёшларни революцион анъаналар руҳида тарбиялашда муҳим роль ўйнамоқда. Кейинги ойларда Тошкент электротехника ва халқ хўжалиги институтларида, Тошкент Давлат университетида ана шундай учрашувлар бўлиб ўтди.

Шу билан бирга, дейди докладчи, олий ўқув юртларида тарбиявий ишлар олиб боришда қатор камчиликларга ҳам йўл қўйилмоқда. Айрим студентлар ёмон хулқ ва салбий ҳатти-ҳаракатлари билан кўпчиликнинг норозилигига сабаб бўлмоқдалар. Тошкент Давлат консерваториясида тарбиявий ишлар ўз холига ташлаб қўйилган. Айниқса, студентлар ётоқхоналарида ҳеч қандай тарбиявий ишлар олиб борилмайди. Тошкент театр рассомчилик институтида ҳам шундай кўнгилсиз ҳолни кўрамиз. Бундай нуқсонларга чек қўйиш лозим.

Бизнинг ёшларимиз ҳар томонлама билимдон ва юксак ахлоқли кишилар бўлиб етишмоқлари даркор.

Доклад юзасидан бошланган музокарада биринчи бўлиб Тошкент халқ хўжалиги институтининг ректори **М. Қориев** сўзга чиқади. Нотиқ институт профессор-ўқитувчилар коллективининг қилаётган ишлари ҳақида тўхталди. Ўқитувчилар студентларга бириктириб қўйилган. Улар студентлар ўртасида тез-тез бўлиб, тарбиявий темаларда суҳбатлар ўтказадилар. Нотиқ студентлар тарбиясига Ўзбекистон ССР Фанлар академияси олимларини, санъаткорларни ҳам жалб этиш лозимлигини алоҳида уқтириб ўтди.

Низомий номли Тошкент Давлат педагогика институти КПСС тарихи кафедрасининг мудири **А. Раззоқов** ўз нутқида студентлар ётоқхоналари чинакам тарбия ўчоқлари эканлигини таъкидлади. Кафедра ўқитувчилари ётоқхоналарда тематик кечалар ўтказишди. Доҳимиз В. И. Ленин билан учрашган кекса большевиклар ҳам студентлар ҳузурига таклиф этилди. Ана шу учрашувларда қизғин савол-жавоблар бўлди.

Йиғилиш қатнашчилари Тошкент Давлат университетининг проректори **Л. Гентшкенинг** нутқини ҳам катта қизиқиш билан тингладилар. Ёшларга ишонч билдирилаётган, уларга талабчанлик оширилаётган жойда муваффақиятлар қўлга киритилади, дейди у. Биз ҳам ана шунга алоҳида аҳамият бераётирмиз. Студентлар ташаббуси билан ўтган йили Қорақалпоғистон автоном республикасида қурилиш ишлари олиб борилди. Комсомоллар таклифи билан университет ҳузурида иш олиб бораётган ишчилар факультети машғулотлари ҳам жуда қизиқарли бўляпти.

Актив йиғилишида Тошкент шаҳар жамоат тартибини сақлаш бошқармасининг бошлиғи **А. Тошматов**, Ўзбекистон ССР Олий ва ўрта махсус таълим министрининг ўринбосари **С. Сигов** ва бошқа ўртоқлар ҳам сўзга чиқдилар. Улар ўз нутқларида студент ёшлар ўртасида сиёсий-тарбиявий ишлар олиб боришни яхшилаш юзасидан конкрет таклифларни илгари сурдилар.

Тошкент шаҳар партия комитети ташаббуси билан ўтказилган актив йиғилишида студент-ёшлар тарбиясини яхшилашга қаратилган қатор тадбирлар белгиланди.

МАМЛАКАТЛАР ВА ҚИТЪАЛАРДА

МАЪЛУМОТЛАР МАҚОЛАЛАР ВОҚЕАЛАР

МОНГОЛИЯ ХАЛҚ АРМИЯСИ 45 ЁШДА

УЛАН-БАТОР. 18 мартда Монголия қуролли кучлари ташкил этилганлигига 45 йил тўлди.

Ана шу шонли сана муносабати билан Монголия Халқ Республикасининг пойтахтида партия, давлат ва жамоат ташкилотлари вакилларининг, Улан-Батор меҳнаткашлари ва Монголия Халқ армияси жангчиларининг тантанали йиғилиши бўлиб ўтди.

Монголия Халқ Республикаси Халқ армияси министри генерал-полковник Ж. Лхагвасурэн доклад қилди.

Министр Монголия Халқ армиясини тузишда ва унинг қудратини оширишда Совет Иттифоқининг роли, совет халқи унинг қуролли кучлари билан қардошларча дўстликнинг аҳамияти тўғрисида гапириб, Совет Армиясининг жуда катта ёрдами туфайлигина Монголия қуролли кучлари замонавий армияга айланди, деди.

ВЬЕТНАМ ХАЛҚИ БИЛАН БИРДАМЛИК

ГЕРМАНИЯ ДЕМОКРАТИК РЕСПУБЛИКАСИ

БЕРЛИН. ГДР меҳнаткашлари Америка агрессорларига қарши курашаётган Вьетнам ватанпарварларини қатъиян қўллаб-қувватлашларини билдирмоқдалар. Мамлакатда Вьетнамга ёрдам фондига маблағ тўплаш давом этмоқда. Котбус округидаги кулранг кўмир комбинатининг ишчилари бу фондга салкам 30 минг марка топширдилар.

ЧЕХОСЛОВАКИЯ

ПРАГА. Чехословакия касаба союзлари Марказий Совети ВДР касаба союзлари умумий конфедерациясига ва Жанубий Вьетнамни озод қилиш учун курашувчи касаба союзлар федерациясига мактуб юборди. Мактубда бундай дейилади: Чехословакия касаба союзлари АҚШга сателлит ҳукуматлар томонидан ҳарбий ва техника ёрдами кўрсатилишига қарши, жумладан Жанубий Вьетнамга Австралия, Жанубий Корея ва бошқа ажнабий ҳарбий қисмларнинг юборилишига қарши, Вьетнамга қарши ҳарбий операциялар тайёрлашда Таиланд территориясидан фойдаланилаётганига қарши, Лаос ва Камбоджага нисбатан қилинаётган иғвогарликларга қарши, АҚШнинг Вьетнамдаги агрессиясида бошқа мамлакатлар ҳукуматларининг, жумладан Германия Федератив Республикаси ҳукуматининг қатнашувига қарши норозилик билдиради.

АВСТРАЛИЯ

КАНБЕРРА. Бу ерда парламент биноси олдида митинг бўлиб ўтди. Митингни Вьетнамдаги урушни тўхтатиш ва у ердан Австралия қўшинларини чақириб олиш учун компания олиб бораётган ташкилотлар уюштирган эди. Митинг қатнашчилари ҳукуматнинг Жанубий Вьетнамга янги қўшинлар контингентини юбориш тўғрисидаги қарорини якдиллик билан қораладилар.

Сидней шаҳрида ҳам урушга қарши оммавий намойиш бўлиб ўтди. Намойиш Вьетнамдаги агрессив урушни дарҳол тўхтатиш шиори остида ўтди. Намойишда касаба союзлар, хотин-қизлар, ёшлар, студентлар, пацифистлар ва диний ташкилотлар вакиллари қатнашдилар. (ТАСС).

МИСР — ИРОҚ ҲАМКОРЛИГИ

ҚОҲИРА, (ТАСС). Қоҳирада Бирлашган Араб Республикаси ва Ироқ сиёсий раҳбарларининг мажлиси ўз ишини бошлади. Миср делегациясига бош министр Моҳиддин, Ироқ делегациясига эса бош министр Баззоз бошчилик қилмоқдалар.

Мисрнинг МЕН информация агентлигининг хабар беришига кўра, мажлисда халқаро масалалар, шунингдек араб проблемалари ва ҳар иккала мамлакат ўртасидаги муносабатлар муҳокама қилинади.

912 ТА САМОЛЁТ УРИБ ТУШИРИЛДИ

ХАНОЙ. Вьетнам Демократик Республикасининг зенитчилари 17 мартда Шимолий Вьетнам устида, Винь шаҳри районида Американинг яна бир самолётини уриб туширдилар.

1964 йил 5 августдан буён Вьетнам Демократик Республикаси территорияси устида жами 912 та самолёт уриб туширилди.

АМЕРИКАНИНГ ЯДРО БОМБАСИ ТОПИЛДИ

ВАШИНГТОН, (ТАСС). АҚШ ҳарбий-денгиз кучларининг чуқур сувда юрадиган «Алвин» сув ости кемаси Американинг йўқолган 20 мегатонна қувватли водород бомбасини Испания соҳилидан 5 миля нарида 2500 фут чуқурликдан топди. Ассошиэйтед Пресс агентлиги Американинг шу бомбаси топилганлиги тўғрисидаги хабарида айтилишича, бомбанинг фотосуратлари унинг шикастланмаганлигини кўрсатиб турган эмиш ва шу сабабли Ўрта денгиз сувлари радиоактив моддалар билан заҳарланиши мумкин эмас эмиш.

Америка водород бомбасини кидириш 2 ой чамаси давом этди. Бу қидиришлар ядро бомбаси ортилган Америка бомбардимончиларининг бошқа мамлакат территорияси тепасида учиб юриши ниҳоят даражада хатарли эканлигига жаҳон жамоатчилигининг яна эътиборини жалб қилди. Американинг ҳалокатга учраган «Б-52» бомбардимончи самолётидан Испания ерига ағдарилиб тушган бошқа икки водород бомбаси Испаниядаги Паломарес қишлоғи атрофига радийактив моддалар тарқатганлигини Америка ҳукуматининг ўзи эътироф қилган эди. Шундай моддалар билан заҳарланган ер ва ўсимлик мазкур райондан қириб олиниб, радийактив материаллар кўмиладиган жойга элтиб кўмиб ташлаш учун Америка кемаларида Антлантика океан орқали АҚШга олиб кетилмоқда.

ЯПОНИЯНИНГ АҲОЛИСИ

ТОКИО, 1965 йил 1 октябрда олинган маълумотларга қараганда, Япония аҳолиси 98.274.961 кишига етган. Япониядаги аҳоли 1960 йилдагига нисбатан 4.856.460 киши кўпайган.

Япониянинг пойтахти Токио мамлакатнинг аҳоли энг кўп яшайдиган шаҳридир. Токионинг 23 районида 9 миллионга яқин киши яшаб турибди.

(ТАСС).

ХОТИН-ҚИЗЛАР КОНФЕРЕНЦИЯСИ

Яқинда Оққўрғон район хотин-қизларининг конференцияси бўлиб ўтди. Район ўтган йили ҳам аввалги йиллардаги сингари қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариши соҳасида, район меҳнаткашларининг моддий фаровонлиги ва маданиятини ривожлантириш соҳасида жиддий муваффақиятларга эришган экан, бунда хотин-қизларнинг роли жуда катта бўлди. Райондаги 47 хотин-қиз меҳнатдаги шижоати учун СССР орден ва медаллари билан мукофотланганлиги ҳам бунинг ёрқин далили бўла олади.

Район колхоз ва совхозларида ўзларининг фидокорона меҳнатлари билан танилган А. Альчикова, Б. Назозова, О. Жайловова, В. Исмоилова, Х. Қолметова, Л. Жабборова, Х. Қўшаева сингари хотин-қизларнинг номини дала меҳнаткашлари фахрланиб тилга олишади. Улар ўтган йили машиналар билан 50—110 тоннадан пахта териб беришди. Ҳозир район хўжаликларидаги сут фермаларида 200 дан ортиқ хотин-қиз ишламоқда.

Ана шу мисоллар Оққўрғон район партия комитетининг секретари ўртоқ Э. Ниёзов докладида келтирилди.

Конференцияда «Партия XXII съезди» совхозининг илғор ишчиси О. Жайловова. 2-боғдорчилик узумчилик совхозининг ишчиси Дубровина ва бошқа ўртоқлар сўзга чиқдилар.

Конференцияда район партия комитетининг биринчи секретари ўртоқ С. Тоиров нутқ сўзлади. Конференция ишида область ижроия комитети раисининг ўринбосари ўртоқ А. Бродова қатнашди. Область хотин-қизлари конференциясига районнинг энг илғор вакиллари делегат қилиб сайланди.

У. УМАРОВ.

БИЗНИНГ ҲАМ ФАХРИМИЗ

(САМАД ВУРҒУН ТУҒИЛГАН КУННИНГ 60 ЙИЛЛИГИ)

□ □ □

Кўп ўтганман бу тоғлардан,
Турна кўзли булоқлардан,
Тинглаганман узоқлардан
Сокин мавжли анҳорларни,
Синаганман дўст-ёрларни.
Эл биларки, сен — манимсан,
Юртим, увам, масканимсан,
Онам, туғма Ватанимсан!
Айриларми, кўнгил жондан,
Озарбайжон, Озарбайжон!

Бу жўшқин сатрлар қардош озарбайжон халқининг севимли фарзанди, қувноқ ва бахтиёр ҳаёт, янги замон куйчиси, оташнафас шоир Самад Вурғуннинг қаламига мансуб бўлган, халқ оғзида қўшиқ бўлиб қолган «Озарбайжон» шеъридандир.

Самад Юсуф ўғли Вурғун 1906 йилда Озарбайжоннинг Қозох районидаги Салоҳли қишлоғида дунёга келди. 1920 йилда комсомол сафига кирди, дастлабки комсомол ячейкаларини тузишда актив қатнашди, ҳаётга ошиқона кўз билан боқди —«сутдек оппоқ тонгларга», қизғин кундузларга, «шамдек қора» кечаларга суқланди... Эсини таниган сари яшаш иштиёқи ортиб борди. Шу сабабдан ҳам ёш шоир ўзига Вурғун, деган тахаллус танлади. Вурғун — ошиқ деган маънони билдириб, шоир қалбидаги бебаҳо бойлик—юрт-элга, ҳаётга бўлган севгисини ифода қиларди.

Шоир ҳақиқатан ҳам ҳаёт ошиғи эди, у бепоён, кўп миллатли Ватанимизни она юрти Озарбайжондек севарди. Унинг «Ҳаёт фалсафаси», «Мен шошмайман», «Шоир нечун қаридинг тез?», «Озарбайжон», «Она ҳайкали» каби шеърлари бу буюк муҳаббат билан йўғрилган асарлардир.

Самад Вурғун ҳаммаси бўлиб эллик баҳорни кўрди. У яшаб, яратиб тўймасдан, кўнгилдаги орзу-умидларининг ҳаммасини қоғозга тушириб улгурмасдан ҳаётни тарк этди, оғир касаллик унинг қалбини уришдан тўхтатди. Лекин шу эллик йиллик умрида шоир биз учун жуда кўп ажойиб асарлар қолдирди: «Рассомнинг сўнгги асари», «Маркснинг қабри», «Эдуард Маээ», «Онамнинг дарди» каби ажойиб шеърлари, «Комсомолнома», «Басти», «Йигирма олтилар», «Толистон», «Замоннинг байроқдори», «Занжининг орзулари»га ўхшаш ўндан ортиқ достон ва поэмалари; «Фарҳод ва Ширин», «Воқиф», «Хонлар» каби шеърий драмалари кўп миллатли адабиётимиз хазинасини бойитди. У СССР халқлари, шу жумладан бизнинг севимли шоиримиз ҳамдир. У билан фақатгина озарбайжонлик қардошларгина эмас, ўзбек шеър мухлислари ҳам фахрланади. Шунинг учун ҳам республикамиз жамоатчилиги Самад Вурғун туғилган куннинг 60 йиллигини зўр ҳурмат билан нишонламоқдалар.

Биз қуйида улкан сўз устаси Самад Вурғуннинг «Комсомолнома» достонидан парча босамиз.

Тоғларда кезар тун... атроф қопқора,
Ой ҳам булутларни хўп ёра-ёра
Кўкнинг бир четида дам олмоқ бўлди,
Бу кеча ўзга бир ҳасратга тўлди...
Қочоқлар чодирда хурракни отар,
Ҳаммаси ўликдек чўзилиб ётар...
Гаройбой ёнида ухларди Жалол,
Шамоллаш иссиғи қиларди беҳол...
Гаройбой ётарди ҳамон уйқусиз,
Қандай режа тузар яна туйғусиз:
— Беқор сўз берибман Жалолга неча...
Ютқизсам бу ишда ҳолим не кечар?!
Қиз ким-у, мен ким-у, бу комсомол ким?
Қизни ҳам, мени ҳам чалғитар балким...
Қилмишим қизимга бермасин халал
Ёлғон гапирдими ёки бу Жалол?
Эҳтимол ўрганиб ҳар сиримизни,
Сўнг ёвга бирма-бир сотади бизни.
Деяйлик: курашнинг нозик пайтида
Сездирмай орқага секин қайтар-да
Ўқ узар бошимга... ҳатто бермай гал...
Хайр... бу дунёда ҳаммадан аввал
Йигитга эҳтиёт ва субт зарур...
Гарой шу уй билан тутоқди... мағрур —
Қўл чўзди наганга...
Қизиқишди қони,
Қотилнинг ҳозирги зўр ҳаяжонин
Нимага кўрсатай?
Жалол ухлайди,
Ҳумой йўл пойлайди, нотинч «уҳ»лайди,
Сония ўтмасдан очилар қурол,
Уйқу оғушида қолади Жалол...

Кўнглингни бузмагил, азиз ўқувчим,
Бу ишдан дард ютма, қийналмагин, жим...
Ҳаётда сув каби тўкилганда қон,
Қиличлар, найзалар ўйнаган замон
Соддадил бўлганга ана шу танбеҳ,
Бемаврут ўлганни унутар тарих...
Айни ўша кез
Яшин каби тез

Бир шарпа кўринмиш Ҳумой дилдорга,
У қўрқиб уйғонар... осганмиш дорга...
Уйқу ўлим каби... қиз оғир ётган,
Иссиқдан вужуди сув-терга ботган...
Бундан бехабардек бу қўҳна олам
Бўғибди шўрликни ҳатто тушда ҳам.
Сертирноқ, кўзи ўт, баҳайбат бургут
Ҳумойни кўтариб, оралаб булут
Хўп учиб қўнибди тоғнинг бошига,
Улжасин қўйибди қоя тошига.
Уриб панжасини сийнасига, боқ,
Қизнинг тўшларига ботириб тирноқ
Истар жиғилдонин тўлдиришни у.
Ҳумой сакраб турди... кўзида қўрқув.
Бир ҳолда сесканар титрар бадани:
«Тез кунда бир кулфат кутади мани,
Жалолнинг қўлини балки ёв боғлар?»
Саволин жавобсиз қолдирар тоғлар.

Озарбайжон тилидан **Раззоқ АБДУРАШИДОВ** таржимаси.

Тошкент

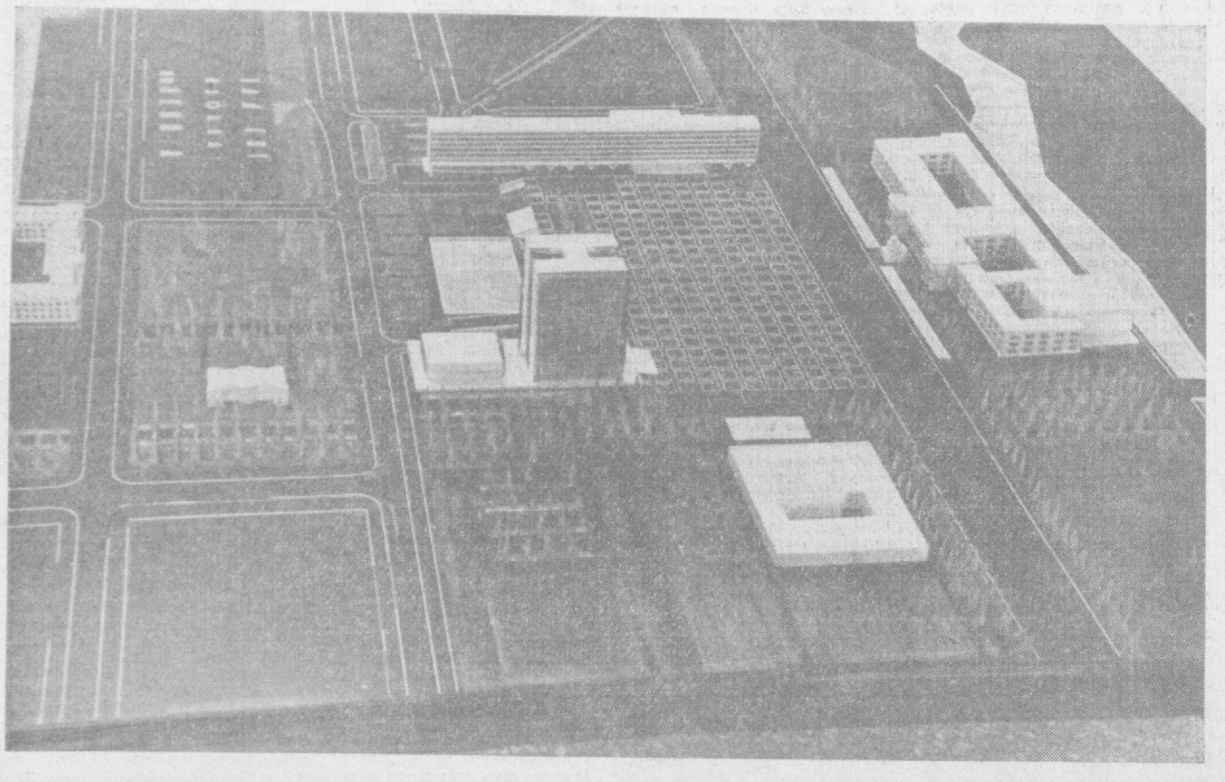

В. И. Ленин номли майдонда қурилиш ишлари жадаллашиб кетган. Ҳозир бу ерда шаҳардаги энг баланд кўпқаватли биноларнинг пойдеворн қўйилмоқда. Суратда: В. И. Ленин номли майдон лойиҳасининг кўриниши. М. Нуриддинов фотоси.

ТУННИ КУНГА УЛАБ

Эрта билан турганингизда юмшоқ нон билан чой ичасиз. Ана шунда еб турган нонни сиз ўрнингиздан тургунингизча тайёр қилиб қўйган кишилар меҳнатини кўз олдингизга келтирганмисиз! Ярим миллион меҳнат аҳлига, юз мингдан ортиқ студент ва ўқувчига, ярим миллиондан зиёд кекса-ю, ёшга нонушта тайёрлашнинг ўзи бўладими! Бунинг учун, нон, булка, сут корхоналарида уч мингдан ортиқ киши тунги сменада меҳнат қилади.

Қуёш нури кўздан ғойиб бўлиб ва яна оламни ёритгунча Тошкентда не-не ишлар рўй бермайди дейсиз. Бир миллион юз мингдан ортиқ шаҳар аҳолиси ва минглаб меҳмонлар хизматида тунни тонгга улаб меҳнат қилаётган кишилар озмунчами!

Тошкентда ҳар куни тахминан 300 минг оила овқат тайёрлайди. Бу пайтда уй-рўзғор асбобларидан фойдаланмасликнинг иложи йўқ. Шаҳар хўжалик товарлари корхонасидаги тунги сменада меҳнат қилаётган 112 минг киши ана шу зарур буюмларни ишлаб чиқаради.

Агар уйқуни тарк этиб, тунда шаҳар кезгани чиқсангиз неча юзлаб турли касб эгаларини учратасиз. Пойафзалчилар, тўқимачилар, транспортчилар, врачлар... Фақат озиқ-овқат саноати тармоқларининг ўзида тунги сменада олти мингга яқин киши мижжа қоқмай иш устида тонгни қарши олади.

Пойтахт саноат корхоналарида ишчи ва хизматчилар кенгайтирилган социалистик такрор ишлаб чиқариш принципларига амал қилган ҳолда тунги сменада ҳам турмушимизга зарур бўлган маҳсулотларни пландагига қараганда анча кўп миқдорда етиштирмоқдалар. Тунда ишлаётган машинасозлар 2—6 процентдан ошмаса ҳам уларнинг меҳнат маҳсулоти бутун мамлакатга ва жаҳонга машҳур.

Фараз қилинг, ярим тунда фарзандларингизнинг бири бетоб бўлиб қолди. Ўша пайтда дарҳол «03» номерига телефон қилиб, нажот сўрайсиз. Зум ўтмай эшигингизга «Тез ёрдам» машинаси етиб келади. Ҳар тунда шаҳарда ана шундай нажоткорлардан 250 дан ортиғи соғлиғингиз посбони бўлиб туради.

Ярим кечада шаҳарга келган меҳмон ҳам паноҳ топа олади. У энг аввало шофер хизматидан мамнун бўлади, сўнг меҳмонхона ходимлари қарши олади уни. Тошкент меҳмонхоналарида эса 500 дан ортиқ киши хизмат қилади.

Қоғоз комбинатининг ўзида 300 киши меҳнат билан машғул. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Бирлашган нашриётида 200 киши эрталаб ўқийдиган газетангизнинг ҳарфини теради.

Сизни ором олиб ухласин, деб постида сергак турган тинчлик посбонлари, кўз нурларини осмон жисмларига тикиб, эрталаб эфир тўлқинлари бўйлаб республикага тарқатиладиган об-ҳаво материалларини йиғиб, илмий хулоса чиқараётган астроном ва метеорологлар, дори-дармон тайёрлаётган фармацевтлар, алоқачилар, эҳ-хе... уларни санаб бўлармиди!!

Демак, тунда ҳам пойтахтимизда меҳнат кундуздагидек давом этар экан. Туни билан меҳнат қилганлар тонг отиши билан эстафетани ҳамкасбларига беришади. Куними тун, тунни кун қарши олганидек меҳнат эстафетаси ҳам бир қўлдан иккинчи қўлга ўтади. Гўзал ва қадрдон шаҳримизда бир зум ҳам меҳнат тинмайди.

Э. ТОШБЕКОВ,
иқтисод фанлари кандидати.

САЙЁҲ ҲАЙДАР МИРЗА

Тошкентлик сайёҳ Ҳайдар Мирза яқин вақтларгача кўпчиликка маълум эмас эди. Бобирнинг яқин авлодларидан бири бўлган бу сайёҳнинг «Рашидовнинг қўлёзмаси» асари Ленинграддаги Осиё халқлари институтида сақланади. Лекин у араб тилида ёзилганлиги туфайли кўпчиликка маълум бўлмаган. Бир неча йил муқаддам бу қизиқарли ҳужжат билан Тошкент Давлат университетининг доценти, география фанлари кандидати Ҳамидулла Ҳасанов қизиқиб қолди. У Ҳайдар Мирза қўлёзмасини диққат билан ўрганиб, уни ҳозирги замон ўзбек тилига таржима қилди. Қўлёзманинг географияга оид каттагина қисмини рус тилига ҳам таржима қилди. Бу қўлёзма 400 дан ортиқ саҳифадан иборат. 400 йил муқаддам яшаган олим Ўрта Осиёнинг тоғлари, дарёлари, иқлими, фойдали қазилмалари ҳақида анча мукаммал материаллар тўплаган. Айниқса, олимнинг Тибет ҳақидаги маълумотлари жуда муҳимдир. Ҳайдар Мирза Тибетни саёҳати давомида пухта ўрганган эди.

Ўз даврининг улуғ сайёҳи, ўзбек географиясининг асосчиларидан бири Ҳайдар Мирза 1551 йилда Кашмирда вафот этган. Унинг фан учун қолдирган катта илмий ишлари ҳақида ўртоқ Ҳ. Ҳасанов Ўзбекистон ССР география жамиятининг навбатдаги йиғилишида гапириб берди.

О. СЕРГЕЕВ,
Т. МАЛЛАБОЕВ.

КИНОУНИВЕРСИТЕТ

Тошкентдаги «Комсомол 30 йиллиги» кинотеатрида иш олиб бораётган кино университетига 50 дан ортиқ тингловчи қатнашмоқда.

Университетнинг кейинги ойларда ўтказган машғулотлари жуда ҳам мароқли бўлди. Тингловчилар «Совет кино санъати тараққиётининг асосий босқичлари», «Кинонинг жамият тараққиётидаги роли», «Кинода коммунистлар образи» деган темаларда ўқилган суҳбатларни катта қизиқиш билан тингладилар. Машғулот вақтида фильмлардан парчалар ҳам кўрсатилди.

Университет ўзининг пухта ўйлаб тузилган перспектив планига эга. Ана шу планга мувофиқ тингловчилар кино санъати арбоблари билан учрашадилар. Чет эл кино санъатига бағишланган суҳбатлар ҳам бўлади.

А. АБДУАЛИЕВ.

МАТРИЦА ФОТОТЕЛЕГРАФДА

Тошкент шаҳридаги шаҳарлараро телефон станциясини Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Бирлашган нашриёти билан боғловчи коаксиаль кабель ётқизиш ишлари поёнига етказилди. Ҳозир Тошкентга махсус аппаратура кела бошлади. Бу аппаратура нашриётда ўрнатилганидан кейин пойтахт матбаачилари Москвада чиқадиган марказий газеталар саҳифалари тасвирини қабул қила бошлайдилар. Бу эса, газеталарнинг Тошкентда ўз вақтида чиқиб туришини таъминлайди.

Ҳозирги вақтда марказий газеталарнинг матрицалари Тошкентга самолётда етказиб келинади. Бунинг учун самолёт Ўзбекистон пойтахтига қадар 4 соат 20 минут йўл босади. Об-ҳаво самолётлар учишига ноқулай бўлган пайтларда матрицаларнинг етиб келиши кечикиб кетади. Фототелеграф методида эса, «Правда» газетасининг бир саҳифасини алоқа каналлари орқали юбориш учун 28 минут вақт кетади, холос.

Тошкент марказий газеталарнинг саҳифаларини КПСС XXIII съезди Директивалари лойиҳасида кўзда тутилган жадал усулда қабул қилишнинг тажриба системасига Ўрта Осиё республикалари пойтахтлари орасида биринчи бўлиб ўтади. Мамлакатимиз алоқачилари бу янгиликни жорий қилишни Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги шарафига қабул қилинган социалистик мажбуриятга киритдилар (ЎзТАГ).

ЎЗБЕК ЭНЦИКЛОПЕДИЯСИ

● АЖОЙИБ КАРТОТЕКА ● САВОЛЛАРИНГИЗГА 50 МИНГ ЖАВОБ ● АЛГОРИТМ — ЎЗБЕКЧА СЎЗ ● БИРИНЧИ УЧРАШУВ — 1968 ЙИЛДА ●

Бу картотека бошқа минг-минглаб картотекаларга ўхшайди. Бу ҳам стандарт қутиларда дастлаб сақланаётган картотекалардан иборат.

Шундай бўлса ҳам бу ажойиб картотека. Унинг карточкаларида ёзиб қўйилган номлар, терминлар, тушунчалар, исмлар ҳозир уч мингдан ортиқ. Бу — биринчи Ўзбек совет энциклопедиясининг картотекаси.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Пушкин номидаги тил ва адабиёт институтида билимнинг ҳамма соҳаларига доир мана шу мисли йўқ справочник қандай яратилаётганлигини бизга айтиб беришди.

Катта Совет энциклопедиясининг синглиси — бу Ўзбек энциклопедияси қанақа бўлади? Буни бизга институтда тузилган энциклопедия бўлимининг раҳбари филология фанлари доктори Ходи Тиллаевич Зарипов гапириб берди.

— Академиянинг планида шу қадар кўп ижрочилар ишлаётган бошқа бундай кенг тема йўқ. Коллектив бўлиб тузилаётган бу асарни яратишда минглаб олимлар, инженерлар, агрономлар, педагоглар, врачлар, адабиёт ва санъат арбоблари, дипломатлар қатнашади. Уларнинг ҳар қайсиси мана шу илмлар хазинасига ўз ҳиссасини қўшади.

Ўзбекистонда мана шундай авторлар коллективи вужудга келганлигининг ўзи ҳам республикамизда фан, экономика, маданият барқ уриб ривожланганлигини яққол кўрсатиб турибди. Бир юз етмишта илмий тадқиқот муассасалари ва олий ўқув юртларининг олимлари, саноатнинг юз тармоғида ишлаб турган мутахассислар, тез ривожланиб бораётган қишлоқ хўжалигининг билимдонлари, санъат усталари, маданият арбоблари—мана шуларнинг ҳаммаси энциклопедиянинг таянчи, активларидир.

Энциклопедиянинг ҳажми қандайлигини ҳозир аниқ айтиб бериш қийин—уни нашр қилиш бир неча йилга мўлжалланган, бинобарин замон унга ўзининг тузатишларини киритиб бориши турган гап.

— Ҳозирча биз,— деди Зарипов,— энциклопедия 14—16 том бўлади деб мўлжаллаб турибмиз. Бу энциклопедия тахминан 50 мингта катта ва кичик мақолаларни, етти ярим мингта сурат, схема, рангли иллюстрацияларни, 500 дан кўпроқ харитани ўз ичига олади.

Украина, Эстония, Латвия, Литва ва бошқа бир қанча республикаларда нашр этилган энциклопедиялар тажрибаси асосида Ўзбек совет энциклопедиясининг характерини белгилаб қўйдик. Унда умумий маълумотлар билан бирга Ўзбекистон тўғрисидаги материалларга кенг ўрин берилади. Китобхон ўзбек халқининг, Ўзбекистон Коммунистик партиясининг тарихига доир, ленинча миллий сиёсатнинг ва Совет Иттифоқи халқлари дўстлигининг ҳаётбахш кучи тўғрисида, Коммунистик партия ва Совет давлатининг атоқли арбоблари ҳақида, республика экономикаси ва маданиятининг тараққиёти тўғрисида бу асардан энг тўлиқ маълумотларни топа олади. Ўзбек совет энциклопедиясида бериладиган маълумотларнинг кўпи мана шундай кенг ҳажмдаги справочникда биринчи марта эълон қилинадиган материаллар бўладики, буни айтиб ўтиришнинг ҳожати бўлмаса керак.

КИЧИК ТОМОШАБИНЛАР УЧУН

Республика қўғирчоқ театри ижодий коллективи йил бошидан бери иккита янги саҳна асарини ўз томошабинларига тақдим этди. Ижодий ютуқ театр артистларини яна қизиқарли асарлар устида иш олиб боришга илҳомлантирди.

Ҳозир кичик томошабинларга кўрсатиладиган спектакллар устида сўнгги репетиция ишлари олиб борилмоқда. Булар ўзбек халқ эртаклари асосида ёзилган асарлардир.

Бундан ташқари театр репертуаридан «Алижон билан Валижон» деган спектакль ҳам ўрин олади. Театр коллективи «Темир бола» деган асарни ҳам саҳналаштиришга киришди.

УРИК ГУЛЛАГАНДА
А. Усмонов фотоэтюди. (ЎзТАГ фотохроникаси).

ЯНГИ ФИЛЬМЛАР

«БИР УМРГА ТЕНГ ЙИЛ». Шу ном билан «Мосфильм» киностудияси экранларга янги бадиий фильм чиқарди.

1848—1849 йиллар Маркс ва Энгельснинг халқ орасида жуда танилган вақти. Париж баррикадаси, Вена қўзғолони, Кёльн ишчиларининг кураши. Европада революция авжига чиққан пайт. Маркснинг Брюссель, Париж, Кёльн, Берлин ва Лондонга сафари. Улуғ инсон — Маркс ва унинг яқин дўсти Энгельс ҳақидаги кадрлар томошабинда ажойиб таассурот қолдиради

Фильм Г. Серебрякованинг «Буюк оловкор» романи асосида ишланган. Бош ролни Москва «Современник» театри артисти И. Кваша, Энгельс ролини А. Миронов, Женни Маркс ролини Р. Нифонтова ижро этадилар.

«ДОН-КИХОТ БОЛАЛАРИ». Бу фильм оддий, камтар одам тўғрисида. Унинг тўртта ўғли бор. Уларни ўзи каби софдил қилиб тарбиялашга ҳаракат қилади. Фильм қаҳрамони туғруқхона врачи вазифасида ишлайди. Ҳамкасблари уни очиқ кўнгилли, содда бўлгани учун қизиқчи деб чақирадилар.

Сценарий автори ёш артистка Нина Фомина, постановкачи режиссёр Евгений Карелов. Бош ролни ижро этувчи Анатолий Папанов. Фильмни Горький номли киностудия тайёрлаган.

«СУРАЙЁ». Ҳаётда йўл қўйилган кичкинагина хато бир қарашда арзимайдигандек туюлса ҳам бутун фожиаси кейинчалик сезилади. У ўз ўйлаганича яшайолмагандагина билинади. Фильм қаҳрамони Сурайё ёшлик қилиб, енгил ҳаёт кечиришни, ҳеч қандай қийинчиликсиз турмуш қилишни орзу қилади. Касалхона хирургига турмушга чиқади. Кейинчалик қаттиқ янгилишганига ишонади ва тўғри йўлга тушиб олишга уринади.

Сценарий автори ва постановкачи режиссёр Учқун Назаров. Бош ролларни яқинда Тошкент театр институтини тамомлаб Ҳамза номли театрда ишлаётган талантли артистка С. Норбоева, кампир ролини эса Ўзбекистон ССР халқ артисти Лутфихоним Саримсоқова ижро этганлар. Бу фильмни «Узбекфильм» студияси тайёрлаган.

Ю. ЗИЯЕВ.

СПОРТ

ТОШКЕНТ ҚИЗЛАРИГА ОЛҚИШЛАР

Бухоро шаҳрида «Саодат» журнали мукофоти учун республиканинг энг кучли енгил атлетикачилари ўртасида кросс мусобақалари бўлиб ўтди. Барча областлар ва Қорақалпоғистон Автоном Республикасининг 110 дан ортиқ спортчиси 500 ва 1000 метрга югуриш бўйича куч синашди.

Шахсий ҳисобда 500 метрга югуришда тошкентлик енгил атлетикачи 18 ёшли Р. Мусина маррага ҳаммадан олдин етиб келди ва биринчи ўринни эгаллади. Ғолиб масофани 1 минут 27,4 секундда югуриб ўтди.

1.000 метрга бўлган югуришда ҳам тошкентлик спортчининг омади келди. «Буревестник» жамиятининг аъзоси Л. Шейна 3 минут 22,8 секунд вақт билан лентани биринчи бўлиб кесиб ўтди. Иккинчи ўринни тошкентлик енгил атлетикачи Д. Лукмонова олди.

Умумкоманда ҳисобида Тошкент шаҳар командаси ғолиб чиқди ва журнал мукофотини олди.

Ғолиблар енгил атлетикачиларнинг шу йил апрель ойида ўтказиладиган Бутуниттифоқ кроссида қатнашадилар.

Ш. ҚОСИМОВ.

Ленин номли Тошкент педагогика билим юртининг II курс студенти Манзура Нурбоева велосипед спорти билан шуғулланади. У ўқишда, ҳаётда ва спортда дугоналарига намуна бўлмоқда. Манзура шу кунларда 1-разряд нормативини бажариш учун тинмай машқ қиляпти. Унинг орзуси шаҳар спортчи қизлари ўртасида ғолиб чиқиш.

М. Нуриддинов фотоси.

ЧИЛОНЗОР ҚЎШИҒИ

Чарақлайди Чилонзорнинг чироқлари,
Нурга тўла шаҳрим яқин-йироқлари,
Юлдузлар ҳам кўкдан боқар ҳавас билан,
Гўё икки океаннинг қирғоқлари.
Гўзал макон Чилонзор,
Чир атрофи чаманзор,
Чилонзорни сайр этайлик,
Келақол кўзи хумор!
Кўчалари дарё-дарё тўлиб оқар,
Ҳар хонадан шодлигу бахт кулиб боқар.
Хиёбондан таралганда қизлар куйи,
Йигитларнинг юрагини ўтдек ёқар...
Кўринг дўстлар, гўзал шаҳрим камолини,
Гул-гул яшнаб гуллаётган жамолини,
Куйга солсам жўр бўлади жумла жаҳон,
Ватандошлар меҳнатини, иқболини.

Мухтор ХУДОЙҚУЛОВ.

Чилонзорда фойдаланишга топширилган янги кўп профилли республика клиник касалхонаси ҳақида газетамизда илгари хабар берган эдик. Бу касалхонада беморларни даволашнинг энг самарали усуллари қўлланмоқда. Унинг палаталарида оғир ётган беморларни кузатиб туриш учун телевизион камералар ўрнатилган. Бу камералар ёрдамида навбатчи ҳамширалар ҳамма вақт беморнинг аҳволидан хабардор бўлиб турадилар.

Бу ерда яна иккита корпус қурилади. Суратда: касалхонанинг биринчи корпуси биноси.

С. Сенчило фотоси.

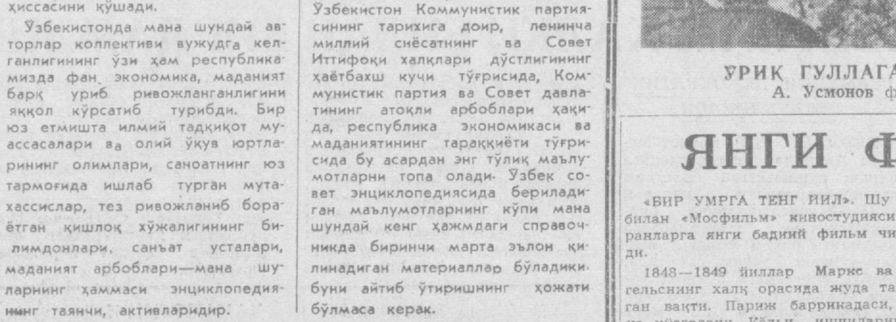

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

РЕКЛАМА • ЭЪЛОНЛАР • РЕКЛАМА • ЭЪЛОНЛАР

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

20 МАРТДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 10.30—Шайбу-Шайбу (болалар учун мультфильм), 10.55—Капитан Теннеш (телефильмнинг 7-серияси), 11.25 Трубачев отряди жанг қилади (бадиий фильм).

МОСКВА ТЕЛЕСТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ
(тажриба тариқасида)

13.00 — Будильник, 13.30 —Эрон ва Туркия санъати, 14.00—Здоровье (илмий-оммабоп программа), 14.40— Уч авлод замондоши, 15.20—Болалар учун.

ТОШКЕНТ ТЕЛЕСТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ

Рус тилида: 17.00—Хат (болалар учун), 17.25 —Телевизион янгиликлар, 17.40—Туёқлар, ғилдирак ва саккиз аср (илмий-оммабоп фильм), 18.00—«Маркс таълимоти —қудратли таълимот, чунки у ҳаққонийдир».

Ўзбек тилида: 18.20—Телевизион янгиликлар, 18.35—ВЛКСМ XV съездига бағишланган поэзия конкурсининг якунловчи кечаси («Ёшлик» студияси). 19.35—Ўзбекистон санъат усталари.

МОСКВА ТЕЛЕСТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ
(тажриба тариқасида)

21.05—Куба халқ санъати, 21.45 —Пеленгатор, 22.15—Ёши катта болалар (бадиий фильм), 24.00—Интервидение. Венгер халқ куйлари ва рақслари.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 дан—Фрунзе телестудияси кўрсатади.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА— 20/III кундуз Этик кийган Мушук, кечқурун Демон.

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА—20/III да кундуз Биринчи муҳаббат, кечқурун янги спектакль Қирол Лир.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА— 20/III да Равшан ва Зулхумор (янги вариант). 21/III да Тошболта ошиқ.

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА—20, 21, 22/III кеч соат 8 да Ўзбек давлат филармонияси ва эстрада артистларининг концертлари. Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар Фахриддин Умаров, Қундуз Миркаримова ва солистлар қатнашади. Билетлар сотилмоқда.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА— «Лўлилар» аттракциони ва бошқа цирк томошалари. Аттракционнинг бадиий раҳбари—Я. Брестлер. Якшанба куни 3 марта томоша кўрсатилади.

КИНО

Уттиз уч (янги кенг экранли кинокомедия)—САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

Геракл жасорати—НАВОИЙ номли, «ЎЗБЕКИСТОН», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ИСКРА», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Дон-Кихот болалари—«МОСКВА» (кундуз соат 1 ярим ва кеч 9 яримда), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб 9 ярим, 11 ва кеч 9-45 минутда).

Момақалдироқ—«МОСКВА» (эрталаб соат 10 да).

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри.

Р. 00197. ИНДЕКС 64969 Г — 1077.